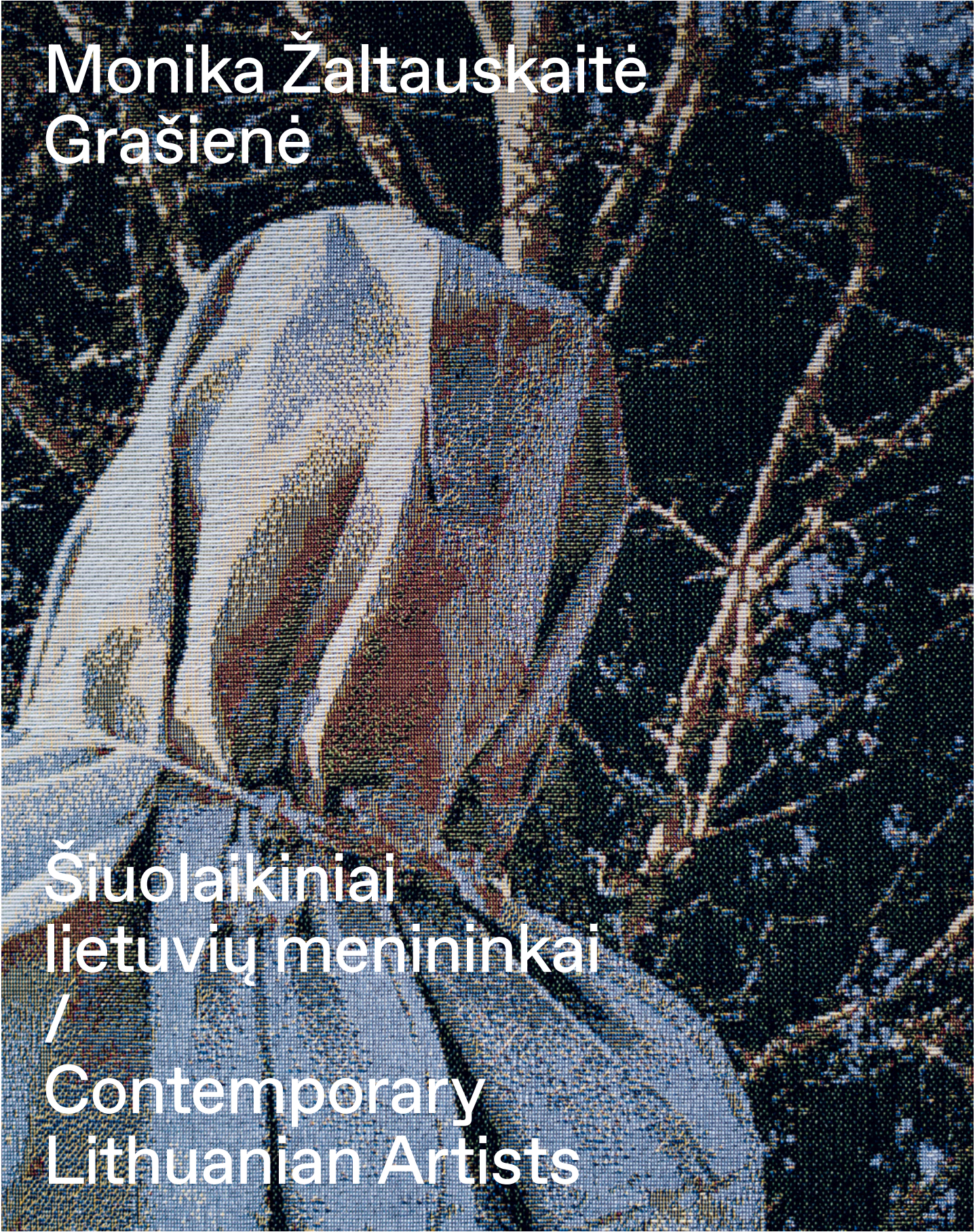

Monika Žaltauskaitė
Grašienė

Šiuolaikiniai
lietuvių menininkai
/
Contemporary
Lithuanian Artists

Monika Žaltauskaitė
Grašienė

Šiuolaikiniai
lietuvių menininkai
/
Contemporary
Lithuanian Artists

Tekstilė yra pirminė duotybė visai Monikos Žaltauskaitės-Grašienės (Žaltės) kūrybai, kurioje galima apčiuopti metatekstilės kontūrus. Metatekstilės, kuri mąsto apie audinį, medžiagą, tekstūrą, išeidama iš audmens ribų ir apglėbdama visus gyvuosius ir negyvuosius paviršius, po jais tvyrančias gelmines substancijas, taip pat ir pačią kūrybą suvokdama kaip daugialypį patyriminį audinį. Metatekstilė apima pačias įvairiausias mitologijos, istorijos, religijos, gamtos ir žmogaus būties temas, besimainančius gyvenimo paviršius, aprangas, fasadus, atskleidžiant jų subtilių sąlytį su kūnu, socialinius ir politinius rūpesčius¹.

Monikos Žaltės kūrybos visetą galima interpretuoti ir kaip daugiasluoksnę tekstilinę kalbą. Audinys ir tekstas (lot. *textum* reiškia audinį), kaip universali ženklų sistema, turi tas pačias šaknis. Banguojančios audinių klostės ir tankios būties tekstūros, perteiktos jos kūriniuose, yra tarytum nelinijiniai, daugiareikšmiai tekstai, kuriuose lyg voratinklio siūluose pakibusi ir pati autorė. Roland’as Barthes’as gražiai išskleidė teksto kaip audinio ir voratinklio metaforą, nusakančią šiuolaikinio pasaulio tekstiliškumą, tinklinį jo raizginį, kuriame vyksta nesuvaldomas reikšmių gaminimo ir įreikšminimo procesas:

„Tekstas reiškia audinį, bet iki šiol šis audinys vis buvo laikomas produktu, gatava užuolaida, už kurios rūpestingai ar atsainiai pasislėpė prasmė (tiesa); dabar jau pabrėžiame gimdančią teksto idėją, kurią tekstas susikuria, pasigamina begalinėj raizgalynėj; audinyje – tekstūroje – prapuolęs subjektas išnyksta kaip koks voras, ištirpęs lipnioje savo paties drobės sekrecijoje. Jei mėgintume kurti neologizmus, teksto teoriją galėtume pavadinti *hifologija* (*hyphos* reiškia ir audinį, ir voratinklį).“²

Žakardinėmis staklėmis nuaustos Monikos Žaltės tapiserijos ir instaliacijos, atveriančios jutimines gyvenimo formas, įjungia subjektyvias patirtis į aktualius kontekstus, kurie sudaro intertekstualų tinklą arba sukuria performatyvų veiksmą, sustiprinantį vaizdinį pasakojimą ir raginantį žiūrovą įsitraukti.

Postmodernusis mąstymas išvadavo tekstilės meną iš siauros taikomosios dailės apibrėžties. Audinys kaip jauki, šilta, minkšta materija, sugerianti asmeninius ir kolektyvinius išgyvenimus, įkvėpė Josepho Beuyso, Louise Bourgeois, Judy Chicago, Sheilos Hicks, Jeanne Claude ir Christo, Christiano Boltanskio, daugelio kitų žymių menininkų intymius ir monumentalius kūrinius, kuriuose „audeklas veikia kaip conceptuali strategija, metanti iššūkį vyraujančioms tradicinėms meno medijoms“³. Tekstilinės instaliacijos ir minkštoji skulptūra (*Soft Art*) leido per audinių prizmę pažvelgti į tapatybės ir atminties, kūno ir sąmonės, individualaus ir socialinio gyvenimo paviršius bei anapus jų glūdinčius slėpinius. Su naujosios tapiserijos judėjimu⁴ ir pluošto menu (*Fiber Art*) tekstilė įsiterpė į šiuolaikinį meną, kuriame nuo praeito amžiaus pabaigos stiprėjo dėmesys audinio medijai, medžiagos substancijai ir materialumui apskritai⁵.

Jokių žanrinių apribojimų nepaisantis tekstilės menas yra integrali ir individuali šiuolaikinio meno dalis. Integrali, nes tai daugialypė praktika, įtraukianti skirtingas medijas ir naujus kūrybos diskursus. Tačiau ir individuali, nes joje viešpatauja tam tikras „tekstilinis mąstymas“, arba „tekstilės filosofija“, leidžianti įsismelkti į audinio prasmę, išplečiant jo suvokimą iki begalybės. Šiuo pagrindu telkėsi ir tekstilės kultūra, kuri išaugo į platų tarpdisciplininį kūrybos ir tyrimų lauką⁶. Vis dėlto tekstilės mene kūrybinis pradas neretai išlieka neatskiriamas nuo amato ir rankdarbio, palaikančio ryšį su tradicija, o tai sugrąžina diskusijas apie taikomosios dailės ribas ir jų atvirumą.

1 Tai 2009 m. Lozanoje vykusiame simpoziume įsitvirtinusi sąvoka. Plačiau žr. Marco Costantini, Tristan Weddigen, „Introducing Metatextile“, in *Metatextile: identity and history of a contemporary art medium*, edited by Tristan Weddigen. Berlin: Edition Imorde, 2010, p. 7–12.

2 Roland Barthes, *Teksto malonumas*, vertė Galina Baužytė-Čepinskienė. Vilnius: Vaga, 1991, p. 313.

3 Jennifer Harris, „Art Textiles: An extraordinary Medium“, in *Art_Textiles*, edited by Jennifer Harris. Manchester: The Whitworth, The University of Manchester, 2016, p. 8. (8–16).

4 Šį judėjimą sužadino Lozanos bienalė (*Biennale internationale de la tapisserie*). Pirmoji surengta 1962 m., o nuo 1992 m. virto šiuolaikinio meno bienale (*International Lausanne Biennial*).

5 Lesley Millar, „Introduction: The Matter of Material“, *TEXTILE, Cloth and Culture*, 16:3, 2018, p. 254–258.

6 Žr. *A Compation to Textile Culture*, edited by Jennifer Harris. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2020.

Tekstilės kalbą aktualizavo ir šiuolaikiniai filosofai, pripažinę audimą unikalios mąstymo ir žinojimo forma, savaip išreiškiančia išgyventą patirtį ir ontologinį santykį su pasauliu. Michelis Serres’as tekstilėje įžvelgė gyvą mūsų laikų metaforą, kuri žymi komunikacijų tinklais sumegztą pasaulį. Tačiau tai ir savita moteriškumo, intymumo, kasdieniškumo, jusliškumo ir taktiliškumo sfera, nusakanti pirmąjį artumą pasaulio išraiškoms. Be to, audinys visada yra jungianti tarpinės būsenos ar padėtis materija, žyminti buvimą tarp dviejų buvimo modų. Filosofo žodžiais, „šydas, drobė, audinys, šifonas, medžiaga, ožkų ar avių oda, naudota kaip pergamentas <...>, linas ir šilkas, visokiausi banguojantys paviršiai ar vingiuotos erdvės, kūno apvalkalai ar rašto pagrindai gali pleventi kaip uždanga, nei skysta, nei kieta, o apimanti abi būsenas. Lanksti, plėšoma, tampri... topologinė.“⁷ Tekstilę kaip juslinę medžiaginio ir pluoštinio gyvenimo metaforą teikė ir kiti žymūs filosofai (Michelis

Foucault, Gilles’is Deleuze’as, Félixas Guattari, Geertas Lovinkas), pabrėžę jai būdingą medialumą, kuris leidžia aptikti, kas yra susiję ar neapibrėžta, judėjimo ar kitimo būsenos. Tad tekstilė tapo reikšmingu metaforiniu šiuolaikybės terminu.

Monika Žaltė – aktyvi šio „tekstilės diskurso“ dalyvė. Medžiagiškumas yra vienas esminių jos kūrybos impulsų. Ji prisipažįsta:

„Tekstilė mane lydi visą kūrybos kelią. Materiją suvokių kaip esamą ir įsivaizduojamą būseną, ją galima apibrėžti ne tik kaip gamtos mokslų sistemą. Senas tarmiškas žodis „materiolas“, rankų darbo audinys, taikliai apibūdina tekstilę, į kurią sudėti moterų gyvenimo patyrimai ir įsivaizdavimai. Tekstilė – viena seniausių žmonijos medžiaginių raiškos formų, kuriose užkoduotas visas pasaulio suvokimas. Ir kuo įvairesnės jos raiškos formos tyrinėju skirtingose gyvenimo plotmėse, tuo daugiau atsakymų atrandau į pamatinius būties klausimus.“

Tekstilės studijas Vilniaus dailės akademijoje ją paskatino rinktis Laima Oržekauskienė, Kauno fakultete sukūrusi savitą conceptualiosios tekstilės mokyklą, kuriai atstovauja Vita Gelūnienė, Lina Jonikė, Inga Likšaitė, Almyra Veigel, Rasma Noreikytė ir kitos kūrėjos, išstobulinusios individualų kūrybos stilių⁸. Toje mokykloje išugdyta pagarba audimo tradicijai kaip dvasinei vertybei ir požiūris į tekstilę kaip dinamišką, besikeičiančią mediją (pritraukiančią ir įtraukiančią kitas medijas). Asmeninių patirčių ir subtilių kasdienybės stebėjimų gijos jos atstovių kūryboje jungiamos į platų meno, kultūros istorijos ar socialinės būties audinį, gyvenimiškus santykius pakylėjant į sakralumo ar daugiaprasmių metaforų lygmenį.

2007 m. Laimos Oržekauskienės vadovaujama Monika Žaltė baigė ir meno aspirantūros studijas Vilniuje, sutelktas į žakardinio audimo istoriją ir naujas jo meninės raiškos galimybes, atskleistas cikle *Odos paveikslai*. Tapo „kompiuterinio žakardo pirmeive Lietuvoje ir šios technikos virtuoze“⁹, išstobulinusia specifinę skaitmeninio vaizdo perkėlimo į audinį techniką. Sudėtinga audimo sistema reikalauja matematinio skaičiavimo ir erdvinio-tinklinio suvokimo. Menininkės žodžiais, „žakardinis audimas yra tarytum atvaizdo statymas siūlais. Kartais reikia pasitelkti trimatę vaizduotę, norint suvokti, kas vyksta audinio viduje arba jo paviršiuje.“ Jacquard’o mašina leidžia technologiškai valdyti kiekvieną metmenų siūlą ir yra laikoma šiuolaikinio programavimo, skaitmeninės eros pradininke, sužadinusia komunikacinio tinklo metaforas. Gal todėl Monikos Žaltės kūryboje, kurios pagrindas yra žakardinis audimas, vaizduojami motyvai išnyra tarsi matricoje, audimo raštą susiejiančioje su skaitmeninių kodų kalba. Joje galima išskirti keletą temų ir ciklų, kurie įsilieja į jungiamąjį metatekstilės naratyvą. Tai – kūno, tapatybės, atminties, tapsmo problematika, išskleidžianti įvairiausias audinio metaforas ir tekstilės transmedialumo formas.

GYVOJI MEDŽIAGA

Kūniškumo tema, odos ir audinio, kūno ir drabužio, organinės ir neorganinės medžiagos, gyvosios ir negyvosios materijos sąryšis įvairiais aspektais domino daugelį šiuolaikinių menininkų. Pirmuosiuose Monikos Žaltės kūrinių cikluose *Kartos* (2005), *Odos paveikslai, Portretai* (2007) taip pat ieškota prasminės gelmės kūno paviršiuje, gyvybės tekstūroje ir gyvoje materijoje. Kūno raukšlė kaip audinio klostė numatė ir tolesnius autorės kūrybai būdingus klostėtų, banguojančių, laužytų, susigarankščiausių draperijų stebėjimus ir jų refleksijas.

Audinys kaip „antroji oda“ – vienas svarbių tekstilės diskurso komponentų, atvilnijusių į Monikos Žaltės kūrybą. Tekstilė susijusi su lytėjimo (taktilniais) pojūčiais, kuriuos sužadina odos receptoriai. Tai ypatinga jauslumo sritis. Oda – taip pat vienas svarbiausių jutimo organų, vidaus ir išorės susidūrimo, kūno susiliejo su pasauliu riba ir sykiu kūną gaubiantis šydas, gaubtas, apdangalas. Pasak Serres’o, visa mus supanti aplinka, visas pasaulis yra gyvas organizmas, oda padengtas kūnas, sudarytas iš daugybės persipynusių audinių, kuriuose sudėtinga įžvelgti ribą tarp vidaus ir išorės¹⁰. Todėl ornamentinis odos paviršius yra ir begalinė gelmė.

Kūno paviršių, jo organišką tekstiliškumą ir jauslumą menininkė pavertė pamatine kūrybos tema. Ji atskleidžia išraiškingą fizinio kūno taktiliškumą, kuris neatšiejamas nuo tiesioginės jutiminės patirties. Jauslumas nurodo tekstilinę kūniško subjekto prigimtį ir atkreipia dėmesį į tapatybę, kuri pasirodo individualizuota forma, tačiau ištirpsta gryname fiziologiškume, kūno kūniškume, jo tekstūroje. Jos sukurti kūno odos ir plaukų peizažai, iš fotografijų vaizdą perkeliantys į audinį, rezonuoja su prancūzų psichoanalitiko Didier Anzieu metaforiniu „odos ego“ (individo kaip odos) konceptu, nusakančiu odą kaip psichinį apvalkalą, kuris gaubia vidinį (pa)sąmonės audinį, įpindamas jį į intersubjektyvų raizginį¹¹. Iš tiesų fizinio kūno „raštai“ intymiuose *Odos paveikslų* ir *Portretų* cikluose tarytum virsta amorfine materija, kuri yra individualios būties pamatas ir kurioje išsisklaido subjektyvumas. Išnyksta aiški riba, skirianti kūną ir pasaulį, individualumą ir anonimiškumą.

Dualumų sandūra įkvėpė ir kitus autorės projektus, realizuotus ne tik galerijų, bet ir viešosiose erdvėse. Kauno akušerijos ir ginekologijos klinikoje įgyvendintas projektas *Kvėpavimas* (2010) – prisilietimas prie gimties ir pirmojo sąlyčio su pasauliu temos. Tai vienas pirmųjų kūrybinio bendradarbiavimo projektų, tapusių svarbia meninės veiklos dalimi. Vaikų gimimą menininkė fiksavo fotoaparatu, o nuotraukas pavertė audiniais ir juose išryškino gyvybės, kuri prasideda įkvėpimu, tekstiliškumą. Austinės fotografijos, įkūnijusios juslinį sąlytį su pasauliu, eksponuotos įvairiose parodose, kaip prasmingas meninis pėdsakas išliko klinikos aplinkoje. Čiuopiantis žvilgsnis ir lytėjimo tema tekstilinė ir toliau vedė prie meninio ir socialinio lauko bendrumo paieškų, stiprinant reliacinį kūrybos aspektą.

Instaliacija *Absoliuti lygybė* (2011), sukurta bendradarbiaujant su menininke Brone Neverdauskiene ir kuratoriumi Ignu Kazakevičiumi, galima sakyti, buvo inversiška kūno interpretacijos versija, pateikianti kūno išnarą kaip sukonstruotą socialinį vaizdinį. Tačiau ir šiame kūrinyje, eksponuotame Maskvos ir Lulėjos šiuolaikinio meno bienalėse bei Lietuvos galerijose, individo savastis išnyksta beveidėje minioje, kurią modeliuoja ne biologinės, o sociokultūrinės sistemos ir kasdienės praktikos, vartojami įvaizdžiai ir stereotipai. Kūnas susigyvena, įsibūna į apvalkalą, prie kurio prisiuvamos etiketės. Geriau įsižiūrėjus į instaliaciją sudarančias begalves figūras matosi, kad kiekvieną šliaužtinukų formos „išnarą“ individualizuoja iš vidaus prisiūta informacinė etiketė: „Viktorija. 3,5 mėnesio. Kalė. Teniso čempionė“. „Doroti. 2,5 mėnesio. Namų šeimininkė“, „Dynas. 5,5 mėnesio. Darboholikas meno vadybininkas“, „Sara. 3 mėnesiai. Nevykėlė“, „Viktoras. 7 mėnesiai. Pakvaišęs genijus, ginklų

7 Michel Serres, *Atlas*. Paris: Editions Julliard, 1994, p. 45.

8 Apie savitą Laimos Oržekauskienės kūrybos stilių ir pedagoginės veiklos reikšmę žr. Virginija Vitkienė, „Laima Oržekauskienė ir naujoji tekstilės menininkių karta“, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, Nr. 70, 2013, p. 111–138.

9 Lijana Štavičiūtė, „Po paslapties skraiste. Monikos Žaltės asmeninė paroda „Geros kloties“ VDA parodų salėse „Titanikas“, 7 meno dienos, Nr. 33 (1354), 2020-10-02.

10 Michel Serres, *Les Cinq Sens*. Paris: Hachette, 1998, p. 97.

11 Žr. Didier Anzieu, *Le Moi-Peau*. Paris: Dunod, 1985.

išradėjas“ ir t. t. Ant beasmenių figūrų pritvirtinti etiketės parodose buvo kviečiami ir žiūrovai, taip reflektuojant žmonių rūšiavimo ir „etikečių klįjavimo“ procesą, paverčiantį juos individualizuotais objektais.

Instaliacija kėlė įvairių sociopolitinių asociacijų, nurodančių į kintančias totalitarizmo formas ir kasdienės kūno disciplinavimo praktikas. Pasak Laimos Kreivytės, rašiusios recenziją apie šį kūrinį, beveidžiai žmonių torsai yra tarsi iškamšos, kurios neturi vidurių.

„Viena vertus, tai reiškia, kad mūsų išorinis apvalkalas yra kartu ir vidinis. Kita vertus, tuštuma nurodo į Gilles Deleuze’o ir Felixo Gattari aprašytą „kūną be organų.“ Kūnas be organų yra kaip tik tai, kas lieka atsikračius fantazijų – tai atvirkščias psichoanalizei vaizdinys.“¹²

Instaliacija mezgė dialogą ir su kitais žinomais kūriniais. Joje galima aptikti sąsają su šiuolaikinės tekstilės klasikės Magdalenos Abakanowicz skulptūrinėmis instaliacijomis, kuriose vaizduojamų begalvių figūrų individualumas taip pat išnyksta ir išryškėja anoniminėje minioje; su Louise Bourgeois, Christiano Boltanski ar kitų menininkų darbais, kuriuose drabužis – ne tik išorinis apvalkalas, bet ir „antroji oda“, tiesiogiai išreiškianti kūno ir sąmonės patirtį, ženklinant tapatybės ir atminties, gyvenimo ir mirties ribas. Kai kuriais aspektais ji primena ir Vanessos Beecroft instaliacijas bei performansus, apmąstančius dabarties kūno kultą ir rafinuotas moters kūno vartojimo formas.

TARP DRAPERIJOS KLOŠČIŲ

Prie kūno priglundęs drabužis arba į audinio klostes įsibuvusios vidinės būsenos – dar viena riba tarp išorės ir vidaus. Klostė apima, kas yra tarp. Ir kartu simbolizuoja beribiškumą, nuolatinį pasaulio tapsmą ir kartotę, asmens ir jį lydinčių prasių susiklostymo ir išsiklostymo procesą, kurį nusakė Deleuze’as, apmąstęs baroko epochą ir jos sąsają su dabarties neobaroku¹³. Draperijos klostės yra neatsiejama dailės istorijos dalis, liudijanti menininko įgūdžių meistrystę ir atvėrusi daugybę ikonografinių motyvų prasminių niuansų. Lietuvos dailėje ypatingo ekspresyvumo jos pasiekė Marijos Teresės Rožanskaitės kūryboje, paslėpdamos visa, ko buvo neįmanoma išsakyti.¹⁴ Šiuolaikiniame mene, kaip ir filosofijoje, klostė tapo savarankiška conceptualia metafora, į refleksijų lauką iškėlusia binarines opozicijas naikinančius reiškinius ir tapsmo procesus. Pasak knygos *Tekstilės filosofija – tarp praktikos ir teorijos* autorės Catherine Dormor:

„Mąstyti apie klostes per klostuoto ir plisuoto audinio prizmę reiškia sutelkti dėmesį į susiklostymo ir išsiklostymo sąveiką kaip daugialypę ir kompleksinę terpę. Nors iš pažiūros plokščias audinys tarytum tiksliai krenta nuo klubų, menkiausias kūno judesys klostes priverčia išsiskleisti ir atskleisti jų viduje esamą audinio perteklių, taip pat klubų, juosmens ir kojų linkius, kurie tiesiogiai susiję su judesiu. Išsiskleidusios klostės atskleidžia jų formaciją, toje formacijoje numatytas išsiskleidimas. Tai yra laikinieji klostės laukai. Ji apima savyje besiskleidžiantį įvykį: klostes klostėse.“¹⁵

Draperija, drapana, klostė, apklotas – esmingai Monikos Žaltės kūrybą atspindinys motyvai, kurie veikia joje kaip daugmaž savarankiški personažai. Pavieniuose kūrinuose ir cikluose – *Penelopės skraistė* (2013), *Marijos drapanos* (2015), *Besišypsanti* (2016), *Karalienės drapanos* (2016), *Geros kloties* (2020) – draperijos tapo nepalaujamu meninių prasių klostymo ar intertekstualaus tinklo pynimo procesu, apimančiu ir kultūros istoriją, ir dabarties nuorodas. Ariadnės siūlo, Pene-

12 Laima Kreivytė, „Kūnų be organų lygybė. Instaliacija „Absoliuti lygybė“ Pamėnkalnio galerijoje“, 7 meno dienos, Nr. 971(3), 2012-01-20.

13 Gilles Deleuze, *Le Pli: Leibniz et le Baroque*. Paris: Minuit, 1988.

14 *Marija Teresė Rožanskaitė. Vaizdai ir tekstai*. Sudaryt. Laima Kreivytė. Vilnius: Kopa, 2011, p. 60.

15 Catherine Dormor, *A Philosophy of Textile – Between practice and Theory*. London, New York: Bloomsbury Publishing, 2020, p. 12.

16 Françoise Frontisi-Ducroux, *Ouvrages de dames: Ariane, Hélène, Pénélope...* Paris: Éditions du Seuil, 2010, p. 64.

17 Jennifer Harris, „Art_Textiles, An extra/ordinary medium“, in *Art_Textiles*, eds. Jennifer Harris, Pennina Barnett, Julia Bryan-Wilson, Amy George. Manchester: The Whitworth, 2016, p. 16.

18 „Monika Žaltė. Apie atvaizdų klostes ir prasių susiklostymus.“ Kalbino Odeta Žukauskienė, *Nemunas*, Nr. 8, 2020, p. 4–13.

lopės apdangalo, švč. Marijos skraistės motyvai atskleidžia amžinus slėpinius, kurie atsiveria asmeninių patirčių akimirkomis. Tačiau tekstilininkės kūryboje subtiliai užkoduota ir tai, kad mūsų gyvenamos tikrovės paviršiai (apklotai, pakuotės, fasadai) – ne mažiau iškalbingi dangalai, liudijantys dabarties formų nepastovumą, kupiną intensyvių įtampų ir pasikartojimų.

Draperijų klostės Monikos Žaltės kūryboje, galima sakyti, įgijo ontologinę reikšmę. Jos savaip atkartoja teorijoje išryškėjusį siekį įveikti subjekto ir objekto, savęs ir kito, artimo ir tolumo dvilypumą, praplečiant mūsų supratimą apie tikrovę kaip begalinį susiklostymo ir išsiklostymo procesą. Klostė kaip ir kūno raukšlė atspindi, kas slypi giliai viduje, bet tam tikru momentu apsieiškia matomame paviršiuje. Tai kažkas, kas nėra nei labai konkrečiu, nei lengvai apčiuopiama.

Svarbiame kūrinyje *Penelopės drapana* (2013) jausmingos tunikos klostės virto daugiareikšme metafora, užkabinančią moteriškumo archetipą ir mitologinę audėjų temą. Viena jų – Penelopė, ištikima Odisėjo žmona, kuri laukdama grįžtančio vyro audžia apdangalą vyro tėvui, o naktimis jį ardo. „Meilės belaisvė“ yra ne tik skrupulinga audėja, bet ir sumani kūrėja, amatą pavertusi intelektualine veikla ir išlikimo strategija¹⁶. Audimas ir ardymas – intelektualus jos buvimo būdas. Panašiai veikia ir Monika Žaltė, kuri audžia ardydama ir vėl sujungdama prasminius niuansus. Galima tik pritarti kuratorės Jennifer Harris minčiai, šį kūrinį įtraukusiai į parodą „Art_Textiles“, 2015 m. vykusią Whitworth meno galerijoje Mančesteryje, kad „dabar Penelopės audinys yra nuoroda į kažką, ko mes nenustojame dirbę, bet niekada nebaigiame, nors pati Penelopė yra ištikimybės emblema“¹⁷.

Didingame Monikos Žaltės kūrinyje vaizduojamas smarkiai išdidintas draperijos motyvas, sujudinęs mito ir istorijos prasių klostes, jas susiejęs su individualia patirtimi. Menininkė pripažįsta, kad kūrinio idėja gimė jai pačiai lyg Odisėjui keliaujant po pasaulį. Nacionaliniame Irano muziejuje gilų įspūdį paliko Persepolio griuvėsiuose atrasta Penelopės skulptūra. Virtuoziskai iš graikiško marmuro iškalto drapiruotės dengia moters kūną, subtiliai įamžintą statuloje, kuri yra išlikusi be galvos. Tam tikru patyriminiu momentu, žvelgiant į ją, išraiškingos klostės atkakliai pradėjo brautis į kūrėjos sąmonę ir spontaniškai austi naujo meno kūrinio apmatų, kuriuose klostėsi savitos prasmės ir reikšmės. Kompiuterinėmis staklėmis nuausta didelių matmenų tapiserija, įgijusi abstraktų pavidalą, galiausiai virto monumentalio gyvenimo scenos uždanga, atkuriančia laukimo pojūtį, žadantį paslaptinę prasių atsivėrimą.

Tapiserijų ciklai *Marijos drapanos* ir *Besišypsanti* – taip pat iš vaizdinių citatų ir kultūrinių kodų išausti kūriniai. Pirmojo ciklo idėją sužadino Vytauto bažnyčioje Kaune patirtas įspūdis, apžiūrint dešinėje altoriaus pusėje stovinčią unikalią švč. Marijos skulptūrėlę, vaizduojančią švč. Mergelę Mariją kaip lietuvaitę, į dvi kasas supintais plaukais. Menininkė taip pabandė nusakyti pirminį kūrybinį impulsą:

„Įsižiūrėjau į nedidelę skulptūrą, maždaug 40 cm aukščio, labai meistriškai iškalto mis rūbo draperijomis, kurios, man bežiūrint, tarytum akimirką sujudėjo. Tai ir nulėmė kūrinio ciklą. Kartais nori ir stengiesi ką nors pamatyti, suprasti, bet nematai, o kartais, atrodo, lemta išvysti, ir vaizdas tiesiog atsiveria, išlaisvindamas sąmonę.“¹⁸

Panašiai atsitiko ir su ciklu *Besišypsanti*, kai menininkė nuvyko apžiūrėti gaisro suniokotų unikalių Kulautuvos bažnyčios medžio drožinių. Ji fotografavo apdegusią švč. Mergelės Marijos skulptūrą ir nustebo nuotraukoje išvydusi jos šypseną, kuri ir įkvėpė sukurti tapiserijų seriją. Stebėtina, kad jos užfiksuotose nuotraukose išryškėjusi šypseną dėl aplinkos poveikio tarsi nuslydo apdegusios skulptūros, saugomos koplytėlėje, paviršiumi ir išliko įamžinta tik tame meno kūrinyje.

Tyrinėdama audeklus kultūros istorijos ir dabarties laike, Monika Žaltė trans-

formuoja juos ir perkuria, įpindama savų interpretacijų. Taip ji atveria, atidengia gilesnius būties būvius ir būsenas. Neretai išryškina draperijos gyvumą ir išraiškingumą, taip būdingą klasikinės dailės kūriniams, todėl ir jos darbai įgyja asketiškos neoklasikinės estetikos bruožų.

Jos kūrybines mintis intuityviai sužadina išgyventos būsenos, momentiniai pamatymai ir kasdienės patirtys, tačiau tekstilinis mąstymas gali kilti ir iš netikėtų semantinių sąskambių. Taip susiformavo kūrinių ciklas *Geros kloties*, konceptualizuojantis mįslingas klojimo ir kloties, apklotų ir sėkmės reiškinių sąsajas. Tai menininkę skatino ne tik dairytis tekstilinių motyvų aplinkoje, bet ir pačiai kurti įvairias vaizdines inscenizacijas (*Sofa, Paveikslas, Lempa*, 2018; *Marija parskrenda į Žemę, Marija išskrenda iš Žemės*, 2020), „uždangstyto gyvenimo“ vaizdiniuose išskleidžiant tapsmo ir likimo metaforas, nusakančias nepaliaujamą paviršiaus ir gelmės sąveiką, kurioje veriasi tiesos nuojautos.

Kūrinių ciklas *Geros kloties*, pelnęs sidabro medalį 2018 m. Rygos tekstilės bienalėje „Tapatybė“, tapo Monikos Žaltauskaitės-Grašienės asmeninės parodos, 2020 m. surengtos VDA parodų salėse „Titanikas“, pagrindu. Kuratorės Agnės Narušytės žodžiais,

„<...> menininkei smagu suformuoti klostę kaip pauzę vaizduotei, kuri pati ima austi prasminius audinius. Ji supainioja vidaus ir išorės skirtis. Mūsų kūnai (ir drapanos) saugo ne tik vidujybę, bet ir vidun įlankstyta išorę – augalus, gyvūnus, mineralus, stichijas, kultūrą, technologijas, mokslo išradimus, istoriją, pačią kalbą, vieni kitus, tarpusavio ryšius ir bendravimą. Susiklostę mes tampame naujoviškais subjektais, kitokia gyvybe, gal ne visai grynais žmonėmis. Ar kada nors buvome gryni? Nesvarbu, kai supranti, kad vidun suėmęs tokią įvairovę ir laiko daugybę, esi beribis. Klostė filosofams išreiškia neribotą baigtinumą – subjekto ir bet ko, ką galima apmąstyti, atminties ir ateities lūkesčių, netikrumo tarp būties ir nebūties.“¹⁹

Iš tiesų jos kūriniuose atsiskleidžia laiko klosčių beribiškumas, kuris liudija sakralumą kaip paslėptumą, atsiveriantį netikėto apreiškimo mirksniais. Fotoaparatu sustabdomos akimirkos tampa tekstilės kūrinių pagrindu, kuris sugrąžina audinį į archajinį archetipinės vaizduotės pasaulį, atskirą patirties mirksnį įsupant į universalumo skraistę. Menininkė dalijasi patirtimi, kuri paliko pėdsaką *Atėnėje*:

„Ankstyvą pavasarį lankiausi Versalio rūmų sode. Buvo nedaug žmonių. Didesnį įspūdį paliko ne parkas ir bundanti gamta, o aprištos ir supakuotos skulptūros... Jos tarsi kartu su gamta laukė išlaisvinimo momento. Tai keistai atspindėjo ir mano vidinę būseną, buvau sukaustyta ir tarytum paklydusi Versalio labirintuose, atrodė, kad pavasario sprogimas užsitęsė amžinai.“

TEKSTILĖS TRANSMEDIALUMAS

Tarp Monikos Žaltės tekstilinę plastiką inspiravusių kūrėjų yra „minkštąją“ mediją konceptualizavusių menininkių darbai: Magdalenos Abakanowicz gobelenai, pavadinti „abakanais“, Annette Messanger kimštos skulptūros ir medžiaginės instaliacijos, Louise Bourjois kūriniai, įprasminę namų tekstilės sąlytį su sąmonės gelme, taip pat skaitmeninio žakardinio audimo estetiką išstobulinusios Lios Cook „audinių peizažai“²⁰. Moteriškas tikrovės patyrimas, atskleidęs jos šiltumą, lankstumą ir efemeriškumą, skatino menininkes jungti įvairias raškos formas, kurių sintezėje tekstilė atliko esminį vaidmenį. Kompiuterinės žakardo staklės irgi sužadino meninius eksperimentus²¹. Prie tradicinių žakardinių audimo staklių prijungtos kompiute-

19 Agnė Narušytė, anotacinis parodos „Geros kloties“, vykusios parodų salėse „Titanikas“ (2020), tekstas.

21 1980 m. buvo surengtas vienas iš pirmųjų žakardo audimui skirtų projektų, sutelkęs menininkus Dizaino mokykloje Rodo saloje ir sukėlęs didelį susidomėjimą skaitmenine audimo technologija. Josephas Marie Jacquard’as apie 1801 m. sukūrė pirmąjį automatinį dvejetainės informacijos procesorių – Žakardo mechanizmą, kuris ne tik paskatino antrąją pramonės revoliuciją, bet ir integravo tekstilės sritį į interaktyvią išmaniųjų technologijų infrastruktūrą. 2015 m. šiuolaikinio meno paroda „10×10 = 100% Jacquard“ (kuratorė Kristina D. Aas), surengta VDA ekspozicijų salėse „Titanikas“, taip pat atskleidė, kaip įvairiapusiai ir konceptualiai Lietuvos ir Norvegijos menininkai naudojami šia technologija.

22 Frances Guerin, „Reinvention and Perpetuation. The Possibility of Grey for Gerhard Richter“, in *The Truth Is Always Grey: A History of Modernist Painting*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2018, p. 215–276.

23 Paroda *Kunst & Textil: Stoff als Material und Idee in der Moderne von Klimt bis heute* buvo surengta Volksburge ir Štutgarte, 2013–2014 m.

24 Regine Prange, „Flatness“, in *Textile terms: a Glossary*, eds. Anika Reineke, Anne Rohl, Mateusz Kapustka, Tristan Weddigen. Emsdetten/Berlin: Edition Imorde, 2017, p. 103–107.

20 Žr. „Meet Lia Cook in our Artist Showcase“, *Digital Weaving Norway*, January 4, 2017.

rinės programos leidžia išausti audeklą pagal tikslią fotografiją ir siekti efektingesnio tikrovės ir audinio žaismo, sukuriant didelio mastelio paveikslus ir juose perteikiant įvairius siūlų niuansus. Menininkams, bendradarbiaujantiems su pramonės įmonėmis, tai davė stiprių impulsų naujos kūrybos formoms. Fotografiją į vizualinį pasakojimą įtraukiantis audinys, taktilinį pojūtį jungiantis su optiniu, atvedė į kūrybines paieškas ir Moniką Žaltę.

Kompiuterinėmis žakardo staklėmis nuaustas iš daugybės pikselių sudarytas vaizdas nėra tiesmukas fotografijos perkėlimas į audinį, nes į siūlų tinklą įaudžiama fotografija įgyja papildomą estetinį ir prasminį krūvį. Monika Žaltauskaitė-Grašienė taip aiškina tekstilės reikšmę jos kūryboje:

„Mano kūryboje aktualus tekstilinio struktūriškumo ir fotografinio vaizdo sąlytis. Svarbus medžiagiškumo ir vaizdo santykis, jų paralelės. Austas audinys yra kaip antroji oda, be kurios negali egzistuoti, jausti ir gyvuoti. Ši struktūra leidžia plačiai varijuoti įdomiomis plastikomis: siūlai gali asocijuotis su įvairiausiais žmogaus pojūčiais. Perteikti šilumos–šalčio, sunkumo–lengvumo, minkštumo–kietumo idėjas. O fotografija puikiai atspindi struktūrą, formą, tačiau negali atskleisti tikrosios lytėjimo būsenos, sužadinant taktilinį pojūtį.“

Puoselėdama fotografijos ir tekstilės dialogą, menininkė taip pat seka Gerhardą Richterį, įsižiūrėdama į jo kūrybos metodą ir fotopaveikslus. Šio dailininko kūryba neatsiejama nuo fotografijos. Fotografinius vaizdus jis transformuoja į abstrakčius paveikslus arba juos užtaupo, o tapybos potėpius fotografuoja, daug kartų išdidindamas. Tekstilininkei imponuoja jo tikrovės atvaizdo suliejimo technika, kai keičiant žiūrėjimo kampą momentinės nuotraukos ryškumas, tikslumas ir forma ima kisti paveiksle ir pavirsta neperšviečiamu, paslaptingu šydu ar uždanga. Richterio paveiksluose, kurie priverčia suabejoti fotoatvaizdo objektyvumu, vis atsikartoja užuolaidų, uždangų ir užklotų motyvai kaip laiko ir atminties, tapybinės ir fotografinės reprezentacijos metaforos. Vaizduodamas klostuotas medžiagas, dengiančias tikrovės paviršius, tapytojas atskleidžia, kad paveikslas irgi tėra paviršius (drobė ir aliejiniai dažai), kuris uždengia, užkloja ir nuslepia tikrovę tam, kad ją bent šiek tiek atklotų, atidengtų ir apreikštų. Ir pati tikrovė yra tarytum neperšviečiama uždanga, už kurios tėra įsivaizduojamybės ir iliuzijos – ją savaip siekia praskleisti tapyba ir fotografija. Tačiau būtent sąveikaujant šioms dviem medijoms, kai susiduria abstraktumas ir figūratyvumas, išryškėja tapybos unikalumas ir galia²².

Ieškodamas tapybos esmės, Richteris, kaip ir moderniosios Lietuvos dailės klasikas Liudas Trukšys, domėjosi senovės persų rištiniais kilimais, jų dekoratyviniu plokštumu ir abstrakčiomis ornamentinėmis struktūromis. Be to, 2013 m. *Kunst & Textil* parodoje jis eksponavo žakardinėmis staklėmis nuaustų tapiserijų ciklą *Yusuf, Musa, Iblan* ir *Abdu* (2009)²³, kurio pagrindu tapo skenuoti jo paties aliejinės tapybos darbai *Abstraktes Bild* (1990). Taip, pasitelkdamas skaitmenines technologijas, Richteris abstrakčiosios tapybos potėpius ir plokštumos paviršių metaforiškai palygino su audinio makrostruktūra. Spalviniai potėpia, transformuoti į įvairaus storio reljefinį medvilnės, vilnos, šilko ir akrilo siūlų raštą, paryškino paprastai nematomą paveikslų drobės pagrindą, taip pat plėtė tapybos dialogiškumą, pateikiant aliuzijų į liaudies amatą, gobelenų tradiciją, siuvinėjimą ir audimą bei kitas moterų kūrybos sritis²⁴.

Monikos Žaltės kūryboje fotografija irgi ne tik padeda užfiksuoti subjektyvias patirtis, bet ir apmąstyti tekstilės tekstiliškumą, jos gelminę struktūrą. Ji savo kūrybos metodą apibrėžia taip:

„Fotografijas ne atsitiktinai paverčiu austa struktūra. Manęs dažnai klausia: kodėl austi, jei fotografija gali atskleisti esmę? Vis dėlto audeklas sukuria materiją, kuri veikia emociškai, taktiliškai. Realistinė fotografija perkuriama į

susipynusių siūlų kombinacijas, kurias tiksliau iššifruojame tik iš atstumo. Priartėjus – tai kažin kokia paini taškelių sistema, kuri, manau, veikia pasąmoningai – atrodytų, kad patenkame į kažkokį vidinį būvį.“²⁵

Savo tapiserijas ji užtraukia ant porėmių kaip paveikslų drobes, kartais leisdamą joms laisvai leistis žemyn tarsi uždangoms. Skaitmeninį vaizdą sudarantys pikseliai pavirsta audimo mazgais ir siūlų tinklais, sukuriančiais abstrakcijas, kurių painumas išnyra prieš akis priėjus artyn, kai vaizduojamoji forma išdyla. Viena iš naujausių monumentalų kūrinių *WWW. Women oWn Writing* (2022), kurio matmenys yra 230 × 420 cm, iš toliau regime begalinį būties horizontą, primenantį kosminės erdvės peizažą. Tačiau priartėjus jis pasirodo tarsi rastrinė optinė sistema, daranti aliuziją į daugianyčio audeklo raštą, vadinamą dimu – sudėtingą juodų ir baltų kvadratėlių sistemą. Tai unikali moterų išpuoselėta kodų kalba, kuri sudėta iš aktyvaus vieneto ir pasyvaus nulio ir kuri asocijuojasi su dviejų rūšių *skaitmenimis* (*vienetais* ir *nuliais*) koduojamu skaitmeniniu pasauliu. Taip technologijos ir meno sąsajoje išnyra giluminė poetika, kuri, regis, sujungia tolimą praeitį su dabartimi, surišant visa, kas realu ir virtualu.

Monikos Žaltės kūriniuose galima jausti naujųjų ir archajiškų audimo būdų apmąstymą, ieškant jų paradoksalios jungties taškų. Pavyzdžiui, 2012 m. sukurto *Pikselių kilimo* idėja gimė lankantis Irano kilimų muziejuje. Tuomet atsirado įžvalga, kad persiškų kilimų rištinių mazgų sistema primena pikseliais išreiškiamą skaitmeninio atvaizdavimo sistemą. Menininkė dalijasi savo apmąstymu:

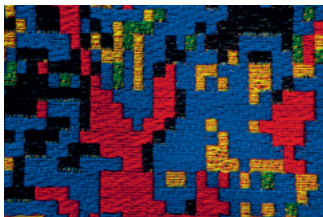
„Atradau kilimą iš Chorasano regiono, kurio vieną kvadratinį centimetrą sudaro 106 mazgai, kaip pasakytume, jis yra didelės rezoliucijos. Gilios tradicijos ir dabarties sąryšio patyrimas prisidėjo prie apmąstymų apie vaizdo matomumą, jo priklausymą nuo žiūrėjimo atstumo. Paprastai, kai žiūrime iš toli, nieko aiškaus nematome, bet tam tikru atstumu pradedame matyti aiškiau, o kai esame visiškai arti, vaizdas vėl ištirpsta. Ši įžvalga tapo *Pikselių kilimo* pagrindu, kuriame pro kultūros istorijos prizmę žvelgiu į optiškai kintantį vaizdą ir skirtingus abstrakcijos lygmenis.“

Skirtingas technikas jungianti tekstilė sužadino norą reflektuoti ne tik kaip veikia tekstilės medija apskritai, bet ir kaip veikia naujosios medijos, naujoji kosmoteknika, kuri suaudžia mūsų asmenines patirtis ir būsenas, naikinant taktilinį jutimiškumą, kurį savo darbuose menininkė ir siekia paryškinti.

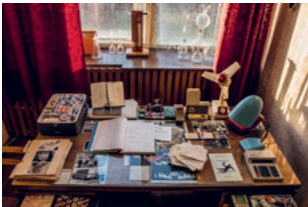
JUTIMINĖ ATMINTIS IR TAPATUMO ŽENKLAI

Kasdienės smulkmenos ir namų atmosfera, pažįstami daiktai ir paprasčiausi patyrimai tapo Monikos Žaltės vaizdinių instaliacijų žymeniu. Tekstilės sfera yra kasdienės patirties ir privataus gyvenimo sfera, labiau siejama su moteriškumu ir gaubiamą moteriškumo saviraiškos formų. Tad instaliacijos, kurios sudaro svarbią menininkės kūrybos dalį, konkretizuoja tuos atminties ir tapatumo pavidalus, kurie kyla iš jutimiško santykio su jai artima aplinka.

Meninę instaliaciją *Skladukas* (2009) sudaro išaustas žaismingas sandėliuko lentynų su tikros uogienės stiklainiais ir siūlų babinomis vaizdas. Visa tai atveda į kasdienę namų erdvę, kuri prisiminimuose išlieka kaip regėjimo ir lytėjimo įspūdžius siejanti emocinė atmintis. Instaliacijai būdingas ne tik atviras žvilgsnis į daiktišką aplinką, kuris perauga į taktilišką praeities apmąstymą, bet ir įsižiūrėjimas į kasdienes gyvenimo praktikas, ritualinės moters būties apraiškas, kupinas savitų prasmės ir grožio jutimų. Šiuo atveju vasaromis virtas uogienes ir konservuotas rudens

25 Žr. Odeta Žukauskienė, „Teksti(li) nė tikrovė Monikos Žaltauskaitės-Grašienės kūryboje“, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, Nr. 70, 2016, p. 89.

26 Pirmoji tarptautinė tekstilės meno bienalė Kaune buvo surengta 1997 metais. Jos idėja gimė VDA Kauno fakulteto Tekstilės katedroje, kuriai tuomet vadovavo Laima Oržekauskienė. Monika Žaltauskaitė-Grašienė buvo viena iniciatorių, tapusių valdybos nare. Kaip ir Lozanos bienalė, kas dvejus metus vykstanti tekstilės šventė Kaune iki 2005 m. tapo vienu ryškiausių Europoje šiuolaikinės tekstilės meno renginiu, kuris keisdamas pavadinimus išsiplėtė į Kauno bienalę, apimančią tarpdisciplininius šiuolaikinio meno projektus.

27 Agnė Narušytė, „Fantasmagorija X: įpusėjus 10-ajai Kauno bienalei „Sujungti“, 7 meno dienos, Nr. 42 (1148), 2015-11-27.

28 Monika Žaltauskaitė-Grašienė, „Kabinetas Eleonorai atminti“, in *Tinkliniai susidūrimai postgamybinėse teritorijose / Networked Encounters at Postfactories*, sud. V. Vitkienė. Kaunas: Kauno bienalė, 2015-2016, p. 52-53.

gėrybes, išrikiuotas sandėliuko lentynose, menininkė pateikia kaip savitą kūrybos ir kolekcionavimo formą. Natūralu, kad kūrinys atsirado iš gražaus vaikystės prisiminimo apie „skladuką“, visuomet pilną stiklainių su uogienėmis ir marinuotomis daržovėmis. Gyvą, atpažįstamą prisiminimą, likusį daugelio atmintyje, ji pavertė jaukiu kasdienybės muziejumi, kviesdama ir lankytojus jungtis į kūrybos procesą, ant vieno iš stiklainių išsiuvinėjant mėgstamos uogienės pavadinimą.

Mikroistorijai memuarinio pasakojimo formą suteikė ir instaliacija *Nastutės butas* (2010), netiesiogiai dedikuota kaimynei, kuri mėgo megzti, nerti, siuvinėti ir tais rankdarbiais puošė savo namus. Kai paveldėję butą giminaičiai nusprendė jį renovuoti, menininkė įamžino autentišką interjerą ir po remonto vieną sieną pasiūlė uždengti fototapetu su buvusiu kambario vaizdu. Tą tapetą, papildytą piešiniais ir kitais objektais, ji eksponavo parodose, moters gyvenimo ir jos buto istoriją paversdama neišvengiamos kaitos liudijimu, kuris apima ir labai gilius būties sluoksnius, ir jo paviršius.

Būdama tarp pagrindinių Kauno tekstilės bienalės, išaugusios į šiuolaikinio meno festivalį²⁶, rengėjų ir aktyvi šiuolaikinio meno lauko dalyvė, Monika Žaltė ieškojo interaktyvių kūrybos formų, bendrinančių prisiminimus. Ji įvairino kūrybos formas, jungdama meninius ir dokumentinius, vaizdinius ir garsinius aspektus. Taip pat dairėsi netipiškų ekspozicijos vietų, miestą įtraukdama į meninį tyrimą. 10-osios Kauno bienalės „Sujungti“ renginių cikle „Tinkliniai susidūrimai“ (projekto meno vadovė Virginija Vitkienė, 2015), kuris skatino menininkų intervencijas į postindustrines miesto erdves, ji pravėrė svarbios Kauno tekstilės gamyklos duris. Tekstilės pramonė sovietmečiu buvo intensyviai vystoma ir išliko svarbi Kauno miesto atminties dalis, tačiau miesto gyvenimas neatsiejamas ne tik nuo nueinančio laiko, bet ir nuo jame gyvenančio žmogaus, jo kasdienės veiklos, išgyvenimų, būsenų. Jie vienas kitą kuria ir vienas su kitu susiaudžia į unikalų tinklą. Tad žlugus sovietinei sistemai bankrutavusioje ir nebeveikiančioje įmonėje menininkė pristatė *Kabinetą Eleonorai atminti* (2016) kaip dokumentinę pramoninio miesto žmogaus gyvenimo apybraižą, kruopščiai rekonstruodama 1965 m. įkurtos „Spalio 50-mečio dirbtinio pluošto gamyklos“ laborantės darbo aplinką – tai, kas buvo išsiraizgę pačiame tikrovės paviršiuje, ir tai, kas būdavo įkišama giliau į stalčius ar spintas. Šeimos narių išsaugoti jos darbo kabineto daiktai, įaugę į gyvenimišką patirtį, sukūrė nedidelį muziejinį rinkinį, tiksliai atkuriantį netolimą, bet mums jau keistą vėlyvojo sovietmečio realybę. Narušytė apie šį sustabdyto praeities laiko kadro įspūdį rašė:

„Į jį užsukęs Marcelis Proustas tikriausiai parašytų dar vieną romaną, nes kiekvienas daiktas čia suveikia kaip nevalingas stimulatorius: spintoje – dvi juodų batių poros, abi deformuotos išsišovusių kaulų, visa kavos pertraukėlių amunicija, eglutės žaisliukai, pompastiška vaza ir dujokaukė, ant palangės – įvairiausių formų stiklinės kolbos, menzūros, distiliatoriai, sifonai, ant stalo – antspaudų dėžutė, atletų figūrėlė ant granito luito, kalėdinis atvirukas, tušinuku pripaišintas dienoraštis ir tvarkingi eksperimentų užrašai, bet svarbiausia – visą kambarį užpildanti estradinė daina (ne vienas žiūrovas ją niūniavo).“²⁷

„Keistenybių“ kabinete eksponuoti objektai jungėsi į sintetinio šilko gamykloje dirbusios herojės portreto kontūrus, įkūnijusius visus sovietinės ideologijos suformuotus pažangios tarybinės moters vaizdinius – apdovanotos premijomis produktyvios darbuotojos ir išradėjos, aktyvios visuomenininkės, laisvalaikio dalyvavusios sportinėje ir kultūrinėje veikloje, geros namų šeimininkės ir rūpestingos mamos. Tačiau šios moters (menininkės anytos, kurios jai taip ir neteko pažinti) gyvenimas susiklostė taip, kad klestinčio fabriko, kuris miestą „ne vieną dešimtmetį ne tik maitino, bet ir „saldino“ chemikalais“²⁸, darbuotoja mirė labai anksti. Ideologijos siekiai ir įvaizdžiai nesutampa su tikrove, o atskiros žmogaus likimas netelpa į socia-

linio realizmo rėmus. Tad praeities laiko „archeologija“ ne tik sugrąžina mus atgal, bet ir metaforiškai perteikia, kas giliai pasislėpę tikrovės klostėse.

Asmeninės ir kolektyvinės atminties draperijų klostes sujungia interaktyvi instaliacija „Atminties uždanga“ (2018), eksponuota Kauno ir Vilniaus geležinkelio stotyse. Sibiro tremtinių atminčiai skirtas monumentalus kūrinyse pereina į skaudžios praeities tyrimą, kai tautos istorija apmąstoma per asmeninius laiškus ir atvirukus, rašytus artimiesiems. Instaliaciją sudaro dvi dalys – „atminties audeklas“ ir garso takelis. 5 metrų ilgio ir 7 metrų aukščio uždangos motyvas paimtas iš gražiam Dubysos slėnyje darytos fotografijos, kurioje užfiksuotas pievos vaizdas smaliukių žydėjimo metu. Už prasiveriančio ir užsiveriančio gėlėto audeklo – juodas stalininių represijų kvadratas. Tarp jų veriasi išgyvenimų dualumas. Gyvenimas stalininės diktatūros suardytas, tačiau garso takelyje skamba meilės ir vilties balsai – skaitomi ištremtų vyrų mylimosioms rašyti laišškai, tarp jų ir trumpas motinos atvirukas sūnui, gyvai paliudijantys istorinę atmintį.

Instaliaciją įkvėpė giminės istorija, tačiau, gaivindama savųjų prisiminimus, ji pamažu pradėjo pildyti ir bendrąsias istorinės atminties ertmes. Apsilankiusi pas tetą, tekstilininkė atrado, kad senolė iki šiol po pagalve saugo vyro, politinio kalinio, dešimčiai metų nuteisto kalėti Omsko srities lageriuose, jai rašytus laiškus. Du mylimuosius jungė suspaustų minčių apie gyvenimą ir meilės prisipažinimų gijos, paskatinusios ieškoti daugiau tokių susirašinėjimo dokumentų, kupinų jutimiško faktiškumo, atvedusių menininkę į Lietuvos gyventojų rezistencijos ir genocido tyrimo centrą. Autorė atrinko iš tremties vietų 6-ajame dešimtmetyje moterims rašytus asmeninius laiškus, kuriems pavyko išvengti griežtos cenzūros. Tuos laiškus, išlikusius marginaliais tekstais, ji traktavo kaip autentiškas gijas, įvedančias į žmogiškųjų santykių suvokimą. Taip ji retransliavo užmarštin nugrimztančius praeities balsus kaip paveikius, emocines būsenas koduojančius egodokumentus, sugaunančius gyvenimo siūlą (sakytume, moirų, likimo deivių, verpiamą), kuris jutimiškai detalizuoja paskirtą žmogui likimą ir savitai suaudžia tykų bendros atminties audinį, išreikštą žydinčios pievos vaizdiniu, per atmintį sugrąžinančiu į gimtąsias, skaudžią istoriją išgyvenusius senelių ir tėvų vietas. Minimalizmo estetiką su meditacija siejantis kūrinyse vienu metu apmąsto labai asmeninį korespondentų susirašinėjimą kaip nematomą asmeninių ryšių tinklą ir drauge juos sujungia į vieną istorinės ir kultūrinės atminties refleksiją, įgaunančią tyro atvirumo ir paprasto tikrumo.

Minėtus meninius projektus suriša gyvenamojo pasaulio atminties ir jo tikrumo paieškos, išplaukiančios iš menininkės ir jos artimųjų biografijos. Autentiškumo siekiama apmąstant kasdienį patyrimą, kurio gijos sumezgamos į atminties-tapatumo tinklus. Tam tikru aspektu jos kūriniai turi sąsają su Dainiaus Liškevičiaus sovietmečio atminties refleksijomis, Kęstučio Grigaliūno parodomis-tyrimais tremties tema, Eglės Ridikaitės iš asmeninio gyvenimo ir istorijos kylančios atminties blyksniais bei kitų autorių kūriniams, kurie paremti iš prisiminimo kylančia individualaus ir kolektyvinio tapatumo refleksija. Tai liudija savitą tekstilininkės įsiterpimą į šiuolaikinio meno lauką, kuris pereina į atminties tyrimus. Per atmintį ji tematizuoja tapatumą, tačiau tęsdama moteriškos patirties ir pasaulėjautos refleksiją. Taip ji konceptualizuoja tekstilę kaip juslingumo sritį, įtraukdama ją į painius savasties paieškų labirintus. Tekstilė kaip mąstymo medija tampa konceptualių įrankių, skatinančių skvarbiau tyrinėti patirčių audinį, subjekto ir objekto, artimų žmonių ir juos supančios aplinkos jungtis bei tinklines prasmų struktūras.

- 29 Ewa A. Łukaszyk, „Non-cultural Morphogenesis: Plants (with Emanuele Coccia)“, *Kultura - Historia - Globalizacja*, Nr. 26, 2019, p. 111–120.
- 30 Emanuele Coccia, *The life of plants. A metaphysics of mixture*, trans. Dylan J. Montanari, Cambridge: Polity Press, 2019, p. 40.
- 31 *Gilios upės teka tyliai / Deep Rivers Flow Silently*, parodos kuratorė ir katalogo sudarytoja R. Žukienė. Kaunas: Kauno bienalė, 2019, p. 52.
- 32 *Tarp dviejų / Į(si)žiūrėjimai / Between Two / Contemplations*, parodos kuratorė ir katalogo sudarytoja O. Žukauskienė. Kaunas: Kauno bienalė, 2022, p. 53–54.
- 33 Monikos Žaltauskaitės-Grašienės ir Linos Jonikės instaliacija „Jei Tu gyvas, atplauk...“ įgyvendinta VDA Kauno fakulteto viešojoje meninėje erdvėje „Arterija“, 2022.

BŪTIES HORIZONTAI

Pastarųjų metų Monikos Žaltės kūryboje atskleidžiami žmogaus ir gamtos ryšiai, kurie palaiko pasaulio gyvybingumą. Gyvybinga materija jungia gyvąsias subtancijas ir sudaro bendros Žemės ekosistemos pagrindą. Kūrinyje *Ryšiai* (2019) kaip tik ir juntama būtinybė apmąstyti žmogaus ir medžio gyvenimo bendrumą, pateikiant aliuzijų į simbolines eglės reikšmes, įprasminas lietuvių kultūrinėje tradicijoje, žymint gyvųjų ir mirusiųjų pasaulio sandūrą.

Instaliaciją, kurioje veriasi gelmių kosmologija, sudaro horizontali žakardinio audimo tapiserija, vaizduojanti tarp vandenų ir dangaus, būties ir nebūties nusi-driekusį eglėnį, spygliai ir balta autorės močiutės skarelė. Lietuvių pasaulėjautai būdingas gamtiškumas, kurį autorė paryškina, suaktualina. Eglė apipinta legendomis, ritualais ir prasmėmis. Jai suteikta ypatinga reikšmė tautosakoje ir pasakose, nusakančiose gilią archetipinę moters patirtį. Pagaliau eglėtis – tai eglute austas audeklas. „Eglutės pynimą“ menininkė panaudojo ir savo kūrinyje. Ir nors tai technologinis sprendimas, juo reflektuojama senoji kultūros tradicija ir gamtoje įsigyvenusio žmogaus patirtis, kuri užkoduota išmaniose archajiškose medijose. Čiabuvių kultūra liudija apie nepaprastai gilų žmogaus ir gyvosios gamtos ryšį, kuris formavo, dabar pasakytume, ekologinę sąmonę. Šiuolaikinio globalaus pasaulio iššūkiai duoda impulsų atsigręžti į praeitį, atkuriant sutrūkusius žmogaus ir gamtos ryšius.

Naujausiose augalų studijose, apimančiose mokslinius ir meninius tyrimus, linkstama medžius personalizuoti, juos traktuoti kaip žmones, drauge svarstant apie jų lemiamą vaidmenį kuriant atmosferą ir tinklišką mūsų būties audinį²⁹. Šiuolaikinio meno parodose, reaguojant į klimato krizę, dėmesys sutelkiamas į gyvybines ir kūrybines medžių galias, biointelektą, įtraukiantį į „kosminę kontempliaciją“³⁰ ir sugrąžinantį prie pirminių pasaulėvokos versmų, iš archajiškos kultūros mus pasiekusių vaizdinių. Monikos Žaltės kūryboje gamtiškumas, gamtos reiškiniai ir stichijos irgi tampa dabarties fokusu, atspindinčiu aktualų diskursą.

Instaliacija *Ryšiai*, kurie 2019 metais buvo eksponuoti Kioto galerijoje „Galler-Gallery“ („Pho-Tex Vol.1“ fotografijos festivalio programoje bei parodoje „Gilios upės teka tyliai“ Nacionalinėje M. Žilinsko dailės galerijoje Kaune³¹), ženklina naują etapą tekstilininkės kūryboje, pradedantį ciklą *Horizontalai*. Žvelgiant į tapiseriją *WWW. Women oWn Writing* (2022), akys juda horizonto linija, kurioje dangus susilieja su vandeniu, tačiau keičiant matymo kampą, priartėjant ar tolstant, peizažas pavirsta į kosminę viziją, sudėliotą iš ornamento tinklų, koduojančių ir perkoduojančių būties tiesą³².

Gamtos ir kultūros sandūra atspindi ir naujausiame meno projekte „Jei Tu gyvas, atplauk...“³³ Tarpukario pavasariniai potvyniai Kaune, užliedavę senamiestį ir naujamiestį, menininkei tapo atspirties tašku tyrinėti istorinių ir kultūrinių reikšmių ribas, anapus kurių yra gamtinė būtis ir gaivališka stichija, įtraukianti į apmąstymus apie gyvybines vandens prasmes, susiejant tvano situaciją ir viltingą tikėjimą tvarumu.

Viename iš tekstilininkės kūrinių upių vagos kaip venų tinklas susilieja į pasaulio tinklą. Šiems gyvenamojo voratinklio apmąstymams įsibėgėjus, menininkė įnirtingai domisi tinkliniais naratyvais, diskursais ir jungtimis, vedančiomis anapus perskyrų, skiriančių kultūrą ir gamtą, žmogiškumą ir „nežmogiškumą“, apimant įvairius regimus daiktus ir neregimas būtybes, gamtos kūnus ir reiškinius, faktus ir procesus. Į šią kūrybinę laboratoriją ji kviečia ir įvairių mokslų atstovus, taip įtraukdama į kūrybos akiratį ir tai, kas išryškėja tik meno ir mokslo polius jungiančiose linijose, atveriančiose naujus junglumo ir tvermės horizontus.

Monika Žaltauskaitė-Grašienė surengė per 20 personalinių parodų Lietuvoje ir yra tarptautiniu mastu įvertinta menininkė, kūrybingai plečianti tekstilės meno ribas. Aktyviai dalyvauja Europos tekstilės tinklo³⁴ veiklose kaip tarptautinių parodų ir simpoziumų dalyvė, konferencijų organizatorė ir konkursų komisijų narė. Tarpdisciplininiais projektais ji drąsiai įsiliejo į įvairias sritis jungiančius meno projektus ir tekstilės diskurso plėtotę. Jos kūriniai, sulaukę susidomėjimo ir apdovanojimų, atskleidžia tikrovės tekstiliškumą, kuris yra mūsų hibridinės būties pagrindas. Iš gilaus pluoštinių medžiagų pažinimo, iš audimo tradicijos ir novatoriškų kūrybinių eksperimentų, atsigręžimo į kultūros istoriją ir atidaus žvilgsnio į dabartį gimstančios jos meninės idėjos nesiliauja klostuotis, tekstilę paversdamos mąstymo medija, kuri leidžia į vieną audinį, kaip nesibaigiantį metatekstą, suausti daugybę semantinių gijų.

Odeta Žukauskienė

METATEXTILE

Textile is the primary given in all of Monika Žaltauskaitė-Grašienė’s (Žaltė’s) work, in which one can feel the contours of metatextile. A metatextile that thinks about fabric, material, and texture, going beyond the boundaries of the fabric and embracing all living and non-living surfaces, the deep substances underneath, as well as perceiving the creative work itself as a multidimensional experiential fabric. Metatextile covers the most diverse themes of mythology, history, religion, nature, and human existence, the shifting surfaces of life, clothing, and facades, revealing their subtle contact with the body, and social and political concerns¹.

One can also interpret the entirety of Monika Žaltė’s work as a multi-layered textile language. As a universal sign system, fabric and text (Latin *textum* means fabric) have the same roots. The undulating folds of fabrics and the dense textures of being, as conveyed in her artworks, are like non-linear, multi-meaning texts, in which the author herself hangs like a spider’s thread. Roland Barthes has beautifully unfolded the metaphor of the text as a fabric and a spider’s web, describing the textileity of the contemporary world, its web-like pattern, where an irrepressible process of production and signification of meanings takes place:

“Text means Tissue; but whereas hitherto we have always taken this tissue as a product, a ready-made veil, behind which lies, more or less hidden, meaning (truth), we are now emphasizing, in the tissue, the generative idea that the text is made, is worked out in a perpetual interweaving; lost in this tissue-this texture-the subject unmakes himself, like a spider dissolving in the constructive secretions of its web. Were we fond of neologisms, we might define the theory of the text as an *hyphology* (*hyphos* is the tissue and the spider’s web).”²

Monika Žaltė’s Jacquard loomed tapestries and installations, which open up the sensory forms of life, incorporate subjective experiences into topical contexts that form an intertextual network, or create a performative action that reinforces the visual narrative and invites the viewer to engage.

Postmodern thinking has liberated textile art from the narrow definition of applied art. Fabric as a cozy, warm, soft material that absorbs personal and collective experiences has inspired the intimate and monumental works of Joseph Beuys, Louise Bourgeois, Judy Chicago, Sheila Hicks, Jeanne Claude and Christo, Christian Boltanski, and a host of other prominent artists, in which “cloth operates as a conceptual strategy to challenge the hegemony of traditional art media”.³ Textile installations and Soft Art sculpture allowed us to look through the prism of fabrics at the surfaces of identity and memory, body and consciousness, individual and social life, and the mysteries that lie beyond them. With the new tapestry movement⁴ and Fiber Art, textiles have become part of contemporary art, which since the end of the last century has been increasingly focused on the medium of fabric, the substance of the material, and materiality in general⁵.

Textile art, which is not subject to any genre restrictions, is an integral and individual part of contemporary art. Integral because it is a multifaceted practice involving different media and new creative discourses. But it is also individual because it is dominated by a kind of “textile thinking”, or “textile philosophy”, which allows us to penetrate the meaning of the fabric, expanding its perception to infinity. It is on this basis that textile culture has developed into a broad interdisciplinary field of creation and research⁶. However, in textile art, the creative element often remains inseparable from the craft and handicraft that maintains a link with tradition, which brings back the debate on the boundaries of applied art and their openness.

1 This is a concept that was established at a symposium held in Lausanne in 2009. For more, see Marco Costantini, Tristan Weddigen Introducing Metatextile, in *Metatextile: Identity and History of a Contemporary Art Medium*, edited by Tristan Weddigen. Weddigen. Berlin: Edition Imorde, 2010, p. 7–12.

2 Roland Barthes, *The Pleasure of the Text*, translated by Richard Miller, <https://emberilmu.files.wordpress.com/2011/08/roland-barthes-the-pleasure-of-the-text.pdf>, viewed on January 28, 2023.

3 Jennifer Harris, Art Textiles: An extraordinary Medium, in *Art_ Textiles*, edited by Jennifer Harris. Manchester: The Whitworth, The University of Manchester, 2016, p. 8.

4 This movement was set off by the Lausanne Biennale (*Biennale internationale de la tapisserie*). The first one was launched in 1962, and since 1992, it has turned into a contemporary art biennial (*International Lausanne Biennial*).

5 Lesley Millar, Introduction: The Matter of Material, *TEXTILE, Cloth and Culture*, 16:3, 2018, p. 254–258.

6 See *A Companion to Textile Culture*, edited by Jennifer Harris. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2020.

The language of textiles has also been updated by contemporary philosophers, who have recognized weaving as a unique form of thinking and knowing, expressing in its own way lived experience and an ontological relationship with the world. Michel Serres saw in textiles a living metaphor for our times, which denotes a world knitted together by networks of communication. However, it is also a distinctive sphere of the feminine, the intimate, the mundane, the sensuous, and the tactile, describing primordial proximity to the expressions of the world. Moreover, the cloth is always a matter that connects intermediate states or positions, signifying a presence between two modes of being. In the words of the philosopher, “veil, canvas, tissue, chiffon, fabric, goatskin and sheepskin, known as parchment, the flayed hide of a calf, known as vellum, paper, supple and fragile, linens and silks, all the forms of planes or twists in space, bodily envelopes or writing supports, able to flutter like a curtain, neither liquid nor solid, to be sure, but participating in both conditions. Pliable, tearable, stretchable... topological.”⁷

Textiles as a sensory metaphor for material and fibrous life have also been proposed by other prominent philosophers (Michel Foucault, Gilles Deleuze, Félix Guattari, Geert Lovink), who have stressed its inherent mediality, which allows us to detect the related or the indeterminate, the state of movement or change. Textiles have thus become a significant metaphorical term for modernity. Monika Žaltė is an active participant in this “textile discourse”. Materiality is one of the fundamental impulses of her work. She admits:

“Textiles have been with me through my creative path. I perceive matter as an existing and imaginary state, it can be defined as something more than a system of natural sciences. The old Lithuanian dialect word “materiolas”, handmade fabric, aptly describes the textiles that contain women’s life experiences and visions. Textiles are one of humanity’s oldest forms of material expression, encoding a whole perception of the world. And the more I explore its various forms of expression in different spheres of life, the more I find answers to the fundamental questions of being.”

It was Laima Oržekauskienė that encouraged Žaltė to study textiles at the Vilnius Academy of Arts, where she created a distinctive school of conceptual textiles, whose representatives are Vita Gelūnienė, Lina Jonikė, Inga Likšaitė, Almyra Veigel, Rasma Noreikytė and other women artists who have developed their individual styles of work⁸. The school has fostered respect for the tradition of weaving as a spiritual value and an attitude towards textiles as a dynamic, changing medium (attracting and involving other media). The threads of personal experiences and subtle observations of everyday life in the work of its representatives are woven into a broad fabric of art, cultural history, or social existence, elevating life relationships to the level of sacred or multi-sensory metaphors.

In 2007, Monika Žaltė, under the supervision of Laima Oržekauskienė, completed her postgraduate studies in Vilnius, focusing on the history of Jacquard weaving and the new possibilities of its artistic expression, as revealed in her series *Skin Paintings*. She became a “pioneer of computer Jacquard in Lithuania and a virtuoso of this technique”⁹, perfecting the specific technique of digital image transfer to fabric. The complex weaving system requires mathematical calculation and spatial network perception. In the artist’s words, “Jacquard weaving is like building an image with threads. Sometimes it is necessary to use three-dimensional images to perceive what is happening inside the fabric or on its surface.” Jacquard’s machine allows technological control over every thread of the warp and is considered a pioneer of modern programming, a pioneer of the digital era that has evoked metaphors of the communication network. Perhaps this is why in Monika Žaltė’s work, which is

based on Jacquard weaving, the motifs depicted appear as if in a matrix, linking the weaving pattern to the language of digital codes. One can distinguish several themes and cycles in her work, which are integrated into a connective metatextile narrative. These are the issues of the body, identity, memory, and becoming, which bring out various metaphors of fabric and forms of textile transmediality.

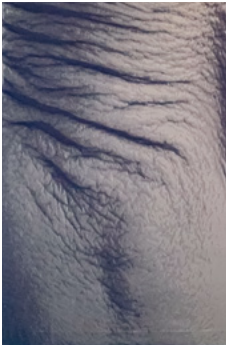
LIVING MATERIAL

The theme of corporeality, the relationship between skin and fabric, body and clothing, organic and inorganic matter, and living and non-living matter, has been of interest to many contemporary artists in various aspects. In her first series *Generations* (2005), *Skin Paintings*, and *Portraits* (2007) Monika Žaltė also searched for the depth of meaning in the surface of the body, in the texture of life and living matter. The fold of the body as a fold of fabric anticipated her further observations and reflections on the pleated, rippling, broken, wrinkled draperies characteristic of the artist’s work.

Fabric as a “second skin” is one of the important components of the textile discourse that has waved into Monika Žaltė’s oeuvre. Textiles are related to tactile sensations evoked by skin receptors. It is a special field of sensibility. The skin is also one of the most important sensory organs, the boundary of the collision between inside and outside, the body’s fusion with the world, and at the same time a veil, a hood, and a covering. According to Serres, the whole environment around us, the whole world, is a living organism, a body covered with skin, made up of a multitude of interwoven tissues in which it is difficult to see the boundary between inside and outside¹⁰. The ornamental surface of the skin is therefore also an infinite depth.

The artist has made the surface of the body, its organic textuality, and sensuality, the fundamental theme of her work. It reveals the expressive tactility of the physical body, which is inseparable from direct sensory experience. Sensuality refers to the textile nature of the corporeal subject and draws attention to identity, which appears in an individualized form, but dissolves in pure physiology, in the body’s corporeality, and its texture. Her landscapes of body skin and hair, which transfer the image from photographs to fabric, resonate with the French psychoanalyst Didier Anzieu’s metaphorical concept of the “skin ego” (the individual as skin), which describes the skin as a psychic shell that envelops the inner fabric of (sub) consciousness, enmeshing it in an intersubjective tangle¹¹. In fact, the “patterns” of the physical body in the intimate cycles of *Skin Paintings* and *Portraits* seem to transform into an amorphous matter, which is the foundation of the individual being and in which subjectivity dissipates. The clear boundary between the body and the world, individuality, and anonymity, disappears.

The intersection of dualities has inspired the artist for other projects, which she realized not only in galleries but also in public spaces. The project *Breathing* (2010), implemented at Kaunas Obstetrics and Gynaecology Clinic, is a touch on the theme of birth and first contact with the world. It was one of the first creative collaboration projects that became an important part of Žaltė’s artistic activity. The artist recorded the birth of children with a camera and turned the photographs into fabrics, highlighting the textile character of life that begins with the breath. Woven photographs, which embody a sensory contact with the world, have been exposed in various exhibitions and have remained as a meaningful artistic trace in the clinic environment. The sensing gaze and theme of touching continued to lead the textile

7 Michel Serres, *At/as*. Paris: Editions Julliard, 1994, p. 45.

8 On Laima Oržekauskienė’s distinctive creative style and the significance of her pedagogical activities, see Virginija Vitkienė, Laima Oržekauskienė ir naujoji tekstilės menininkių karta, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, No. 70, 2013, p. 111–138.

9 Lijana Šatavičiūtė, Po paslapties skraiste. Monikos Žaltės asmeninė paroda „Geros kloties“ VDA parodų salėse „Titanikas“// Under the Veil of Mystery. Monika Žaltė’s solo show at Titanikas exhibition hall of the Vilnius Academy of Arts. *7 meno dienos*, No. 33 (1354), October 2, 2020.

10 Michel Serres, *Les Cinq Sens*. Paris: Hachette, 1998, p. 97.

11 See Didier Anzieu, *Le Moi-Peau*. Paris: Dunod, 1985.

artist to search for a commonality between the artistic and social fields, reinforcing the relational aspect of her work.

Žaltė’s installation *Absolu* (2011), created in collaboration with artist Bronė Neverdauskienė and curator Ignas Kazakevičius, was an inverse version of the interpretation of the body, presenting the body’s slough as a constructed social image. However, in this artwork, which has been exhibited at the Moscow and Luleå Biennials of Contemporary Art and in Lithuanian galleries, the self of the individual disappears in a faceless crowd, which is modeled not by biological but by socio-cultural systems and daily practices, their used images and stereotypes. The body settles down and outstays in a shell to which labels are sewn. A closer look at the headless figures that make up the installation reveals that each creeper suit-shaped “slough is individualized by an informative label sewn on the inside: “Victoria. 3.5 months. Bitch. Tennis champion”, “Dorothy. 2.5 months. Housewife”, “Dean. 5.5 months. Workaholic art manager”, “Sarah. 3 months. Loser”, “Victor. 7 months. Crazy genius, inventor of weapons”, etc. The viewers were also invited to put labels on the impersonal figures in the exhibitions, reflecting on the process of sorting and “labeling” people, which turns them into individualized objects.

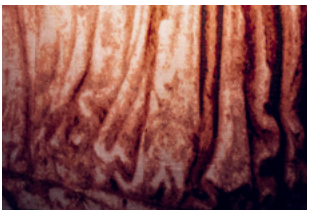
The installation evoked various socio-political associations, referring to changing forms of totalitarianism and everyday practices of disciplining the body. According to art critic Laima Kreivytė, who wrote a review of the work, the faceless human torsos are like stuffed animals that have no entrails.

“On the one hand, this means that our outer shell is also our inner shell. On the other hand, emptiness refers to the ,body without organs‘ described by Gilles Deleuze and Felix Guattari. The body without organs is precisely what remains after the fantasies have been disposed of, an image that is the opposite of psychoanalysis.”¹²

The installation also engaged in a dialogue with other well-known artworks. One can claim that it has links with the sculptural installations of the contemporary textile classicist Magdalena Abakanowicz, where the individuality of the headless figures also disappears and shows up in the anonymous crowd; with the works by Louise Bourgeois, Christian Boltanski, and others, where the garment is not only the outer shell but also a “second skin” that directly expresses the experience of body and consciousness, marking the boundaries of identity and memory, life and death. In some respects, it is also reminiscent of Vanessa Beecroft’s installations and performances, which reflect on the current cult of the body and the sophisticated forms of consumption of the female body.

BETWEEN THE FOLDS OF DRAPERY

Clothes that cling to the body, or inner states that are embedded in the folds of the fabric, form another boundary between outside and inside. The fold covers what is in between. And at the same time, it symbolizes the limitless, the constant becoming and reiteration of the world, the process of the formation and unfolding of the person and the meanings that accompany him/her, as Deleuze described in his reflection on the Baroque and its connection with the Neo-Baroque of today.¹³ Drapery folds make up an integral part of art history, testifying to the artist’s mastery of skills and opening up many nuances of meaning in iconographic motifs. In Lithuanian art, they reached a special expressiveness in the oeuvre of Marija Teresė Rožanskaitė, hiding everything impossible to express. In contemporary art, as in philosophy, the fold has

become an independent conceptual metaphor, bringing into the field of reflection phenomena and processes of becoming that destroy binary oppositions. According to Catherine Dormor, the author of the book *A Philosophy of Textile – Between Practice and Theory*: “To think of folding from the viewpoint of folded or pleated fabric focuses upon the interplay of folding and unfolding as a multiple and complex spaces. While the seemingly flat fabric hangs somewhat austere from the hips, the slightest movement of the body causes those pleats to unfold and reveal their excess fabric secreted within but also the curvature of the hips, the waist, and the legs that are implicated in the movement. In their unfolding, the pleats reveal their formation, in their formation their unfolding is created. This is the temporal field of the fold. It holds within itself an unfolding event: folds within folds.”¹⁴

Drapery, raggery, folds, shroud – these are the motifs that are essential to Monika Žaltė’s work, and they function in her oeuvre as more or less independent characters. In her artworks and series – *Penelope’s Rag* (2013), *Mary’s Rugs* (2015), *Smiling* (2016), *Queen’s Rugs* (2016), *Good Luck* (2020) – drapery has become an incessant process of folding or weaving of artistic meanings into an intertextual network that encompasses both cultural history and contemporary references. Ariadne’s thread, Penelope’s cloth, or the motifs of the shroud of St. Mary reveal eternal mysteries that are revealed in moments of personal experience. However, the textile artist’s oeuvre also subtly encodes the fact that the surfaces of our lived reality (cloths, packages, facades) are no less eloquent coverings, testifying to the volatility of present forms, full of intense tensions and repetitions.

The drapery folds in Monika Žaltė’s work, one could say, have acquired an ontological meaning. In their own way, they echo the aspiration of theory to overcome the duality of agent and object, self and other, near and far, expanding our understanding of reality as an infinite process of folding up and unfolding. The fold, like the wrinkle of the body, reflects what lies deep inside, but at a certain point reveals itself on the visible surface. It is something that is neither very concrete nor easily tangible.

In the seminal artwork *Penelope’s Rag* (2013), the sensual folds of a tunic have been transformed into a multi-meaning metaphor, capturing the archetype of femininity and the mythological theme of women weavers. One of them is Penelope, the faithful wife of Odysseus, who weaves a shroud for her husband’s father while waiting for him to return and undoes it at night. The “prisoner of love” is not only a meticulous weaver but also a smart creator who has turned her craft into an intellectual activity and a survival strategy¹⁵. Weaving and undoing are her intellectual way of being. Monika Žaltė works similarly, weaving by disrupting and reassembling nuances of meaning. One can only agree with the idea of curator Jennifer Harris, who included this artwork in the exhibition “Art_Textiles” at the Whitworth Art Gallery in Manchester in 2015, that “Penelope’s cloth now refers to something on which we work ceaselessly but never complete, while Penelope herself is the emblem of fidelity.”¹⁶

Monika Žaltė’s magnificent work depicts a heavily exaggerated drapery motif, which has stirred the folds of the meanings of myth and history, linking them to individual experience. The artist admits that the idea for the work was born when she, like Odysseus, was traveling around the world. The sculpture of Penelope, discovered in the ruins of Persepolis at the National Museum of Iran, left a profound impression on her. Virtuoso drapery carved from Greek marble covers the woman’s body, which is delicately captured in the statue, which has been preserved without a head. At a certain experiential moment, while looking at her, the expressive folds persistently began to enter the artist’s consciousness and spontaneously weave the

12 Laima Kreivytė, Kūnų be organų lygybė. Instaliacija „Absoliuti lygybė“ Pamėnkalnio galerijoje// The Equality of Bodies Without Organs. Installation *Absolute Equality* , 7 meno dienos, No. 971(3), January 10, 2012..

14 Catherine Dormor, *A Philosophy of Textile – Between Practice and Theory*. London, New York: Bloomsbury Publishing, 2020, p. 12.

15 Françoise Frontisi-Ducroux, *Ouvrages de dames: Ariane, Hélène, Pénélope...* Paris: Éditions du Seuil, 2010, p. 64.

16 Jennifer Harris, Art_Textiles, An extra/ordinary medium, in *Art_Textiles*, eds. Jennifer Harris, Pennina Barnett, Julia Bryan-Wilson, Amy George. Manchester: The Whitworth, 2016, p. 16.

13 Gilles Deleuze, *Le Pli: Leibniz et le Baroque*. Paris: Minuit, 1988.

outlines of a new work of art, in which distinctive meanings and implications developed. The large-scale tapestry, made on a computer loom and taking on an abstract form, eventually transformed into a monumental curtain of a lively scene, recreating a sense of anticipation, and promising a mysterious unfolding of meanings.

The tapestry series *Mary's Rugs* and *Smiling* are also artworks woven from visual quotations and cultural codes. The idea for the first cycle was sparked by an impression that Žaltė had at Vytautas Church in Kaunas when she saw the unique figurine of the Blessed Virgin Mary standing on the right side of the altar. The sculpture depicted the Virgin Mary as a young Lithuanian woman, with her hair braided into two plaits. The artist has tried to describe her initial creative impulse as follows: "I took a closer look at the small sculpture, about 40 cm high, with very skillfully carved drapery, which seemed to move for a moment as I looked at it. That's what led me to the series of works. Sometimes you want and try to see something, to understand something, but you can't see it, and sometimes it seems destined to be seen, and the image just opens up, freeing the consciousness."¹⁷

The same happened with *Smiling* series when the artist went to see the unique wood carvings of the Kulautuva church, which had been destroyed by fire. She photographed the sculpture of the Virgin Mary and was stunned to see her smile in the photo, which inspired her to create a series of tapestries. Surprisingly, the smile that she captured seemed to have slipped off the surface of the burnt sculpture in the chapel due to the effects of the environment and was only captured in that artwork.

Exploring cloths in the time of cultural history and the present, Monika Žaltė transforms and recreates them, weaving in her own interpretations. In this way, she opens up and uncovers deeper states of mind and being. Often she brings out the liveliness and expressiveness of drapery, so characteristic of classical art, and her works take on the traits of an ascetic neoclassical aesthetic.

Her creative thoughts are intuitively triggered by lived states, momentary visions, and everyday experiences, but textile thinking can also arise from unexpected semantic connotations. This is how the series *May It Unfold Nicely* (the literal meaning of Lithuanian *Geros kloties*, a saying to wish someone good luck) was formed, conceptualizing the enigmatic links between the meanings of laying and unfolding, the shroud and good luck. This encouraged the artist not only to look at the environment of textile motifs but also to create various visual staging (*Sofa, Painting, Lamp*, 2018; *Mary Flying Back to Earth, Mary Flying Away from Earth*, 2020), unfolding metaphors of becoming and fate in the imagery of the "veiled life", describing the incessant interaction between the surface and the deep, in which premonitions of the truth are revealing.

The series *Good Luck* (the phrase translates literally from Lithuanian as "May it unfold nicely"), which won a silver medal at the 2018 Riga Textile and Fiber Art Triennial "Identity", became the basis for Monika Žaltauskaitė-Grašienė's solo exhibition at the Titanikas exhibition halls in 2020. In the words of curator Agnė Narušytė, "<...> the artist has fun forming a fold as a pause for the imagination, which itself begins to weave the fabrics of meanings. She tangles the differences between inside and outside. Our bodies (and raggedy) protect not only the inside but also the outside that is folded into the inside – plants, animals, minerals, the elements, culture, technology, scientific inventions, history, language itself, each other, relationships, and communication. Once we are folded, we become innovative entities, a different kind of life, perhaps not quite pure human beings. Have we ever been pure? It doesn't matter when you realize that you are limitless when you take such diversity and the multiplicity of time inside you. For philosophers, the fold expresses the infinite finitude of the agent and of anything

18 Agnė Narušytė, annotation text for the exhibition "Geros kloties" / "Good Luck" that took place in the Titanikas exhibition halls (2020).

19 See Meet Lia Cook in our Artist Showcase, *Digital Weaving* Norway, January 4, 2017.

20 In 1980, one of the first Jacquard projects was held, bringing together artists at the Rhode Island School of Design and sparking great interest in digital weaving technology. Joseph Marie Jacquard developed the first automatic binary information processor, the Jacquard Mechanism, around 1801, which not only brought about the second industrial revolution but also integrated textiles into an interactive smart technology infrastructure. The 2015 contemporary art exhibition "10x10 = 100% Jacquard" (curated by Kristina D. Aas), held at the Titanikas exhibition halls of Vilnius Academy of Arts, also revealed the diverse and conceptual ways in which artists from Lithuania and Norway have been using this technology.

that can be contemplated, of memory and the expectation of the future, of the uncertainty between being and non-being."¹⁸ Indeed, her works reveal the boundlessness of the folds of time, which testify to sacredness as hiddenness, opening up in moments of unexpected revelation. Moments captured by the camera become the basis of textile artworks that return fabric to the archaic world of archetypal imagination, wrapping an individual moment of experience in a cloak of universality. The artist shares an experience that left its footprint on *Athena*:

"In early spring, I visited the garden of the Palace of Versailles. There were few people. It was not the park and the awakening nature that left a greater impression on me, but the wrapped and packed sculptures... They seemed to be waiting for the moment of liberation together with nature. It also strangely reflected my inner state, I was constrained and as if lost in the labyrinths of Versailles, it seemed that the burst of spring lasted forever."

THE TRANSMEDIALITY OF TEXTILES

Among the creators who inspired Monika Žaltė's textile figurativity are the works by artists who conceptualized "soft media": Magdalena Abakanowicz's tapestries that are called "abakans", Annette Messanger's stuffed sculptures and fabric installations, Louise Bourgeois's artworks that conceptualized the contact of home textiles with the depth of the subconscious, as well the "fabric landscapes" by Lia Cook, who perfected the aesthetics of digital Jacquard weaving¹⁹. The female experience of reality, which revealed its warmth, flexibility, and ephemerality, encouraged artists to combine various forms of expression, in the synthesis of which textiles played an essential role. Computerized Jacquard looms have also sparked artistic experiments²⁰. Computer programs connected to traditional Jacquard weaving looms allow artists to weave cloth based on accurate photography and achieve a more effective interplay of reality and fabric, creating large-scale paintings and conveying various nuances of threads in them. For artists collaborating with industrial companies, this gave strong impulses to new creative forms. The fabric that incorporates photography into a visual narrative, connecting the tactile sense with the optical, led Monika Žaltė to her creative searches as well.

The image made up of many pixels woven by a computerized Jacquard loom is not a direct transfer of the photograph to the fabric, because the photograph woven into the network of threads acquires an additional aesthetic and semantic charge. Monika Žaltauskaitė-Grašienė explains the importance of textiles in her oeuvre as follows:

"The contact between the textile structure and photographic image is relevant in my work. The relationship between materiality and image, and their parallels, is important. Woven fabric is like a second skin, without which you cannot exist, feel and survive. This structure allows for a wide variety of fascinating figurativity: threads can be associated with various human senses, to convey the ideas of heat-cold, heaviness-lightness, and softness-hardness. And photography perfectly reflects the structure, the form, but it cannot reveal the true state of touch, evoking the tactile sensation."

While nurturing the dialogue between photography and textiles, the artist also follows Gerhard Richter, looking into his creative method and photo paintings. This artist's oeuvre is inseparable from photography. He transforms photographic images

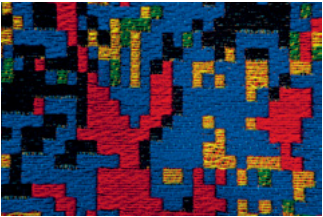
into abstract paintings or overlays them with paint, and photographs the strokes of paint, magnifying them many times. The textile woman artist is impressed by his technique of blurring the image of reality, when changing the viewing angle, the brightness, precision, and shape of the snapshot begin to change in the photograph and turn into an opaque, mysterious veil or curtain. In Richter’s paintings, which make us question the objectivity of the photographic image, motifs of curtains, shrouds, and bedspreads are repeated over and over again as metaphors of time and memory, pictorial and photographic representation. Depicting folded fabrics that cover the surfaces of reality, the painter reveals that the painting is also just a surface (canvas and oil paint) that covers, shrouds, and hides reality to uncover, unshroud and reveal it at least a little. And the reality on its own is, as it were, an impenetrable curtain, behind which there are only imaginations and illusions – painting and photography try to break through it in their own way. However, it is in the interplay of these two media, when abstraction and figurativeness collide, that the uniqueness and power of painting emerges²¹.

In his search for the essence of painting, Richter, like Liudas Truikys, a classic of modern Lithuanian art, was interested in ancient Persian knotted carpets, their decorative flatness, and abstract ornamental structures. He also exhibited a series of Jacquard loom-printed tapestries *Yusuf, Musa, Iblan and Abdu* (2009)²² at the *Kunst & Textil* exhibition in 2013, based on scans of his own oil paintings *Abstraktes Bild* (1990). In this way, Richter metaphorically compared the brushstrokes and the surface of the plane of abstract painting to the macrostructure of a fabric by using digital technology. The colour strokes, transformed into a relief pattern of cotton, wool, silk and acrylic threads of varying thickness, highlighted the normally invisible ground of the canvas, and also developed the dialogical nature of the painting, providing allusions to folk craft, the tapestry tradition, embroidery and weaving, and other areas of women’s creative work²³.

In Monika Žaltė’s oeuvre, photography also helps to capture subjective experiences, but also to reflect on the textuality of textiles, and their deep structure. She defines her method as follows:

“I don’t turn photographs into a woven structure by accident. I am often asked: ,Why weave if photography can reveal the essence?’ However, the fabric creates a material that works emotionally, tactilely. Realistic photography is transformed into combinations of intertwined threads that we can only decipher more precisely from a distance. When you get closer, it’s a kind of intricate system of dots, which I think works subconsciously – we seem to be entering some kind of inner state.”²⁴

She stretches her tapestries over the frames like the canvases of a painting, sometimes letting them fall freely down like curtains. The pixels that make up the digital image are transformed into weaving knots and networks of threads, creating abstractions whose intricacies come into focus as the form fades away. In one of the most recent monumental works, *WWW. Women oWn Writing* (2022), measuring 230 × 420 cm, we can see from afar an infinite horizon of being, reminiscent of a cosmic landscape. However, when you get closer, it appears as a raster optical system, alluding to the pattern of a multi-layered cloth called weave – a complex system of small black and white squares. It is a unique coded language that women have upheld, composed of an active one and a passive zero, which associates with the digital world encoded by two kinds of digits (ones and zeros). In this way, a profound poetics emerges at the interface between technology and art, which seems to connect the distant past with the present, linking all that is real and virtual. In Monika Žaltė’s artworks, one can feel the reflection on new and archaic weaving

21 Frances Guerin, Reinvention and Perpetuation. The Possibility of Grey for Gerhard Richter, in *The Truth Is Always Grey: A History of Modernist Painting*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2018, p. 215–276.

22 The exhibition *Kunst & Textil: Stoff als Material und Idee in der Moderne von Klimt bis heute* was on in Wolfsburg and Stuttgart in 2013–2014.

23 Regine Prange, Flatness, in *Textile terms: a Glossary*, eds. Anika Reineke, Anne Rohl, Mateusz Kapustka, Tristan Weddigen. Emsdetten, Berlin: Edition Imorde, 2017, p. 103–107.

24 See Odeta Žukauskienė, Teksti(il)inė tikrovė Monikos Žaltauskaitės-Grašienės kūryboje / Text(ile) Reality in the Work of Monika Žaltauskaitė-Grašienė, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, issue No. 70, 2016, p. 89.

methods, looking for their paradoxical points of connection. For example, the idea for *Pixels Carpet*, created in 2012, was born during a visit to the Carpet Museum of Iran. It was then that an insight emerged that the knotted system of Persian carpets resembles a digital representation system expressed in pixels. The artist shares her reflection as follows:

“I discovered a carpet from the Khorasan region that has 106 knots per square centimetre, which is, as we would say, high-resolution. Experiencing the profound relationship between tradition and the present contributed to my reflection on the visibility of the image, its dependence on the viewing distance. Normally, when we look from a distance, we do not see anything clearly, but at a certain distance we start to see more clearly, and when we are very close, the image dissolves again. This insight became the basis for the *Pixels Carpet*, in which I look through the prism of cultural history at the optically changing image and the different levels of abstraction.”

Textiles combining different techniques aroused the artist’s desire to reflect on how the medium of textiles works in general, but also on how the new media, the new cosmotronics, work, which weave together our personal experiences and states, destroying the tactile sensuality, which is what she aims to emphasize in her artworks.

SENSORY MEMORY AND SIGNS OF IDENTITY

Everyday details and the atmosphere of the home, familiar objects, and the simplest experiences have become the marker of Monika Žaltė’s visual installations. The sphere of textiles is the sphere of everyday experience and private life, more associated with the feminine and enveloped by forms of feminine self-expression. Thus, the installations, which form an important part of the artist’s oeuvre, concretize those forms of memory and identity that derive from a sensory relationship with her immediate environment.

The art installation *Cellar* (2009) consists of a woven, playful image of warehouse shelves with jars of real jam and yarn bobbins. All of this leads to the everyday space of the home, which persists in our reminiscences as an emotional memory linking visual and tactile impressions.

The installation is characterized by an open gaze at the object environment, which evolves into a tactile reflection on the past, but also by an insight into the everyday practices of life, the manifestations of the ritualistic feminine being, full of its own senses of meaning and beauty. In this case, the artist presents the summer-cooked jams and preserved autumn produce lined up on the shelves of the pantry as a distinctive form of creativity and collecting. Naturally, the work was born out of a fond childhood memory of a home cellar, always full of jars of jams and pickled vegetables. She has transformed a vivid, recognizable memory that remains in the minds of many into a cozy museum of daily life, inviting visitors to join in the creative process by embroidering the name of their favorite jam on one of the jars.

The installation *Nastutė’s Apartment* (2010), indirectly dedicated to a neighbor who liked to knit, crochet, embroider and decorate her house with these handicrafts, also gave the micro-history the form of a memoir narration. When the woman’s relatives inherited the apartment and decided to renovate it, the artist captured the authentic interior and, after the renovation, proposed to cover one of the walls with a photographic wallpaper showing the view of the former room. She has exhib-

ited this wallpaper, supplemented by drawings and other objects, turning the story of the woman’s life and her apartment into a testimony of inevitable change that covers both the very deep layers of existence and its surfaces.

As one of the main organizers of the Kaunas Textile Biennial, which has grown into a festival of contemporary art, and an active participant in the contemporary art field, Monika Žaltė has been searching for interactive forms of creativity that share memories. She has diversified her creative forms, combining artistic and documentary, visual and sonic aspects. She also looked for atypical exhibition sites, incorporating the city into her artistic research. She opened the doors of an important textile factory in Kaunas in the 10th Kaunas Biennial’s “Networked” series of events “Networked Encounters” (Artistic Director of the project Virginija Vitkienė, 2015), which promoted artists’ interventions in the city’s postindustrial spaces. The textile industry was intensively developed during the Soviet era and has remained an important part of the memory of Kaunas, still, the life of the city is inseparable from the passing of time, but also from the people who live there, their daily activities, experiences, and states of mind. They create each other and weave each other into a unique web. Thus, in a company that went bankrupt after the collapse of the Soviet system and no longer functioned, the artist presented *Cabinet in Memory of Eleonora* (2016) as a documentary sketch of the life of a person in an industrial city. She carefully reconstructed the working environment of a laboratory assistant at the “50th Anniversary of the October Revolution” rayon plant, founded in 1965 – what was buried on the very surface of reality, and what was stuffed deeper into drawers or cupboards. The objects from her office, preserved by family members and ingrained in her life experience, have created a small museum collection that accurately recreates the reality of the late Soviet era, which was not far away but already strange to us. The objects from Eleonora’s office, preserved by family members and ingrained in her life experience, have created a small museum collection that accurately recreated the reality of the late Soviet era, which is not so far away but already strange to us. Narušytė has written the following about this impression of a frozen time frame of the past:

“If Marcel Proust came here, he would probably write another novel, because every object here acts as an involuntary stimulant: two pairs of black shoes in the wardrobe, both deformed by dislocated bones, the entire ammunition of coffee breaks, Christmas tree toys, a pompous vase and a gas mask, glass flasks, test-tubes, distillers, siphons of various shapes on the windowsill, on the table there is a box of seals, a figure of an athlete on a granite block, a Christmas card, a diary with pencil drawings in it and neat notes on experiments, but most importantly – a music hall song that filled the room (and was hummed by more than a few spectators).”²⁵

The objects exhibited in the “Cabinet of Curiosities” joined the contours of the portrait of the heroine who worked in the rayon silk plant, and who embodied all the images of a progressive Soviet woman shaped by Soviet ideology: a prize-winning, productive worker and inventor, a social activist, a leisure-time participant in sports and cultural activities, a good housekeeper and a caring mother. However, the life of this woman (the artist’s mother-in-law, whom she never got to know), an employee of a thriving plant that for decades “not only fed the city but also ‘sweetened’ it with chemicals”²⁶, died very early. The aspirations and images of ideology do not coincide with reality, and the fate of the individual does not fit into the framework of social realism. The “archaeology” of the past not only takes us back but also metaphorically conveys what is hidden deep in the folds of reality.

The folds of the draperies of personal and collective memory were stirred by the

25 Agnė Narušytė, Fantasmagorija X: Įpusėjus 10-ajai Kauno bienalei „Sujungti“ / Phantasmagoria X: in the Middle of 10th Kaunas Biennial, 7 meno dienos, Nr. 42 (1148), November 27, 2015.

26 Monika Žaltauskaitė-Grašienė, Kabinetas Eleonorai atminti, in Tinkliniai susidūrimai postgamybinėse teritorijose / Networked Encounters at Postfactories, ed. by V. Vitkienė. Kaunas: Kauno bienalė, 2015–2016, p. 52–53.

interactive installation *Curtain of Memory* (2018), exhibited at Kaunas and Vilnius railway stations. The monumental artwork that is dedicated to the memory of the Siberian deportees shifts into an exploration of one’s painful past, where the history of the nation is reflected on through personal letters and postcards that the exiles wrote to their loved ones. The installation consists of two parts: a “memory cloth” and a soundtrack. The motif of the 5-meter-long and 7-meter-high curtain is from a photograph taken in the beautiful valley of the Dubysa, which captures a view of a meadow at the time of the flowering of the silenes. Behind the opening and closing of the floral cloth is the black square of Stalinist repression. In between, a duality of experiences unravels. In between, a duality of experiences is brewing. Life has been disrupted by Stalin’s dictatorship, but the soundtrack echoes with voices of love and hope: the letters written by exiled men to their beloved women are read, including a short postcard from a mother to her son, vividly testifying to historical memory.

The author gained inspiration for the installation from the history of her family, but by reviving her own reminiscences, she gradually began to fill in the general cavities of historical memory. On a visit to her aunt’s house, the textile artist discovered that her grandmother still kept letters written to her by her husband, a political prisoner who was sentenced to ten years in the labor camps of the Omsk region, under her pillow. The two beloved were connected by threads of compressed thoughts about life and confessions of love, which prompted her to search for more such correspondence documents full of sensual factuality, which led her to the Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania.

The author has selected personal letters written to women from places of deportation in the 1950s, which managed to escape strict censorship. She treated these letters, which survived as marginal texts, as authentic threads leading to an understanding of human relationships. In this way, she retransmitted the voices of the past that had fallen into oblivion as affecting ego documents encoding emotional states, catching the thread of life spun by the moirs, the goddesses of fate, so to speak. The thread sensually elaborates on the fate assigned to a human being and weaves the silent fabric of shared memory in a unique way, expressed by the imagery of the flowering meadow that brings one back through memory to the homeland of one’s parents and grandparents, who had lived through a painful history. Linking minimalist aesthetics with meditation, the artwork simultaneously reflects on the very personal correspondence of the contributors as an invisible network of personal connections and, at the same time, brings them together into a single reflection on historical and cultural memory, which takes on a pure openness and simple certainty.

Something that binds these artistic projects together is the search for the memory of the lived world and its authenticity, which derives from the biography of the artist and her nearest and dearest. The author seeks authenticity by reflecting on everyday experience, the threads of which are knitted into networks of memory-identity. In some ways, her artworks have links with Dainius Liškevičius’ reflections on Soviet memory, Kęstutis Grigaliūnas’ exhibitions-researches on the theme of exile, Eglė Ridikaitė’s flashes of memory emerging from her personal life and history, and the works of others, which are based on the reflection of individual and collective identity arising from memory. This testifies to the textile artist’s distinctive insertion into the field of contemporary art, which is moving into the study of memory. Through memory, she thematizes identity, while continuing the reflection on the female experience and worldview. In doing so, she conceptualizes textiles as a field of sensuality, involving it in an intricate labyrinth of the search for the self. Textiles as a medium of thought becomes a conceptual tool that encourages a more

penetrating exploration of the fabric of experience, the interconnections between agent and object, one’s nearest and dearest and the surrounding environment, and the web-like structures of meaning.

THE HORIZONS OF BEING

Monika Žaltė’s recent work reveals the relationship between humans and nature that keep the world alive. Life-giving matter connects living things and forms the basis of the Earth’s overall ecosystem. In *Connections* (2019), one can feel the need to reflect on the commonality of human and tree life, with allusions to the symbolic meanings of the spruce tree in Lithuanian cultural tradition, marking the junction of the world of the living and the dead.

The installation, which expresses the cosmology of the depths, consists of a horizontal tapestry of Jacquard weaving, depicting a spruce grove stretching between waters and sky, being and nothingness, spruce needles, and a white shawl of the artist’s grandmother. The Lithuanian worldview is characterized by naturalness, which the author accentuates and brings up to date. The spruce tree in Lithuania is entwined with legends, rituals, and meanings. Lithuanian folklore and fairy tales give it a special significance, describing the profound archetypal experience of women. Finally, the spruce tree is used in a cloth woven with a herringbone pattern (which translates literally from Lithuanian as “little spruce tree”). The artist has also used “herringbone weaving” in her artwork. And although it is a technological solution, it reflects an old cultural tradition and the experience of a person embedded in nature, which is encoded in smart archaic media. Indigenous culture testifies to an extremely deep connection between humans and living nature, which has shaped what we would now call ecological consciousness. The challenges of today’s global world have given rise to an impulse to look back to the past, restoring the broken links between humans and nature.

Recent plant studies, encompassing scientific and artistic research, tend to personalize trees, treating them as humans, while considering their crucial role in creating the atmosphere and the networked fabric of our being²⁷. In response to the climate crisis, contemporary art exhibitions focus on the vital and creative powers of trees, on the bio-intellect, engaging us in a “cosmic contemplation”²⁸ and returning us to the original worldview, to the images that have come down to us from archaic culture. In Monika Žaltė’s oeuvre, the naturalness, natural phenomena, and elements also become a focus of the present, reflecting the current discourse.

The installation *Connections*, which was on display at GallerGallery in Kyoto in 2019 (as part of the “Pho-Tex Vol.1” photography festival and in the exhibition “Deep Rivers Run Silent” at the Mykolas Žilinskas National Gallery of Art in Kaunas²⁹), marks a new phase in the textile artist’s oeuvre, beginning the *Horizons* series. Looking at the tapestry *WWW. Women oWn Writing* (2022), one’s eyes move along the horizon line, where the sky merges with the water – but by changing the angle of vision, by approaching or receding, the landscape transforms into a cosmic vision, composed of ornamental networks that encode and recode the truth of existence³⁰. The intersection of nature and culture also reflects in the latest art project “If You’re Alive, Flow to Me...”³¹ The interwar spring floods in Kaunas, which inundated the Old Town and the New Town, became a starting point for the artist to explore the boundaries of historical and cultural meanings, beyond which there is a natural being and the elemental element, drawing her into a reflection on the vital meanings of

water, linking the situation of the flood and the hopeful faith in sustainability. In one of the textile artist’s works, the riverbeds merge like a network of veins into the world’s web. As these reflections on the living spiderweb gather momentum, the artist is fiercely interested in networked narratives, discourses and connections that lead beyond the divisions that separate culture and nature, humanity and “inhumanity”, encompassing a variety of visible objects and invisible beings, natural bodies, and phenomena, facts, and processes. She invites representatives of various sciences into this creative laboratory, thus bringing into the creative horizon what is only revealed in the lines connecting the poles of art and science, opening up new horizons of connectivity and maintenance.

Monika Žaltauskaitė-Grašienė has held over 20 solo exhibitions in Lithuania and is an internationally acclaimed artist who creatively pushes the boundaries of textile art. She is an active member of the European Textile Network as a participant in international exhibitions and symposia, conference organizer, and jury member of competitions. With her interdisciplinary projects, she has bravely joined the multi-disciplinary art projects and the development of textile discourse. Her artworks, which have received interest and awards, reveal the textile nature of reality, which is the basis of our hybrid existence. Born out of a profound knowledge of fibrous materials, weaving tradition and innovative creative experimentation, a look back to cultural history, and a keen eye on the present, her artistic ideas never stop folding, turning textiles into a medium of thinking that allows a multitude of semantic threads to be woven into a single fabric as an endless metatext.

Odeta Žukauskienė

27 Ewa A. Łukaszyk, Non-cultural Morphogenesis: Plants (with Emanuele Coccia), *Kultura – Historia – Globalizacja*, No. 26, 2019, p. 111–120.

28 Emanuele Coccia, *The Life of Plants. A Metaphysics of Mixture*, translated by Dylan J. Montanari, Cambridge: Polity Press, 2019, p. 40.

29 *Gilios upės teka tyliai / Deep Rivers Flow Silently*, exhibition curator and catalog compiler Rasutė Žukienė. Kaunas: Kaunas Biennial, 2019, p. 52.

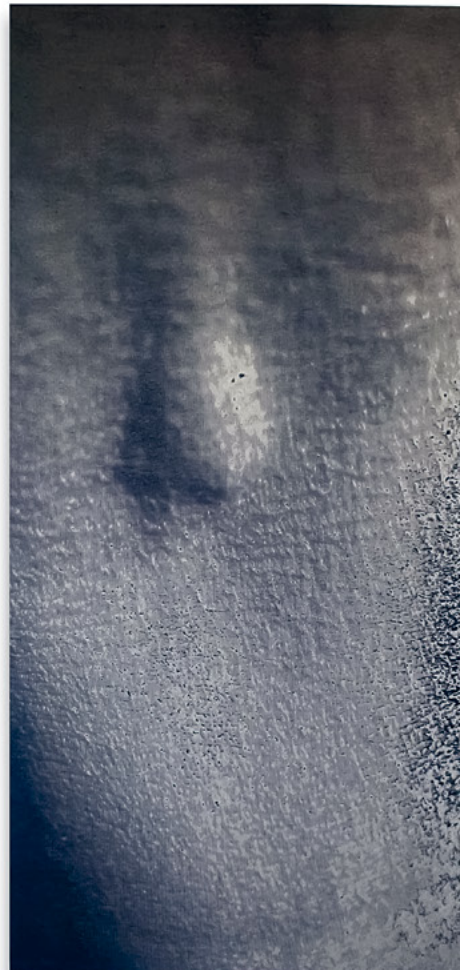
30 *Tarp dviejų / Į(si)žiūrėjimai // Between Two / Contemplations*, exhibition curator and catalog compiler Odeta Žukauskienė. Kaunas: Kauno bienalė, 2022, p. 53–54.

31 Installation by Monika Žaltauskaitė-Grašienė and Lina Jonikė implemented at Arterija public open space at the Kaunas faculty of the Vilnius Academy of Arts, 2022 (the title refers to well-known Lithuanian fairy tale Eglė the Queen of Serpents)

Tarp klosčių /
Between the Folds

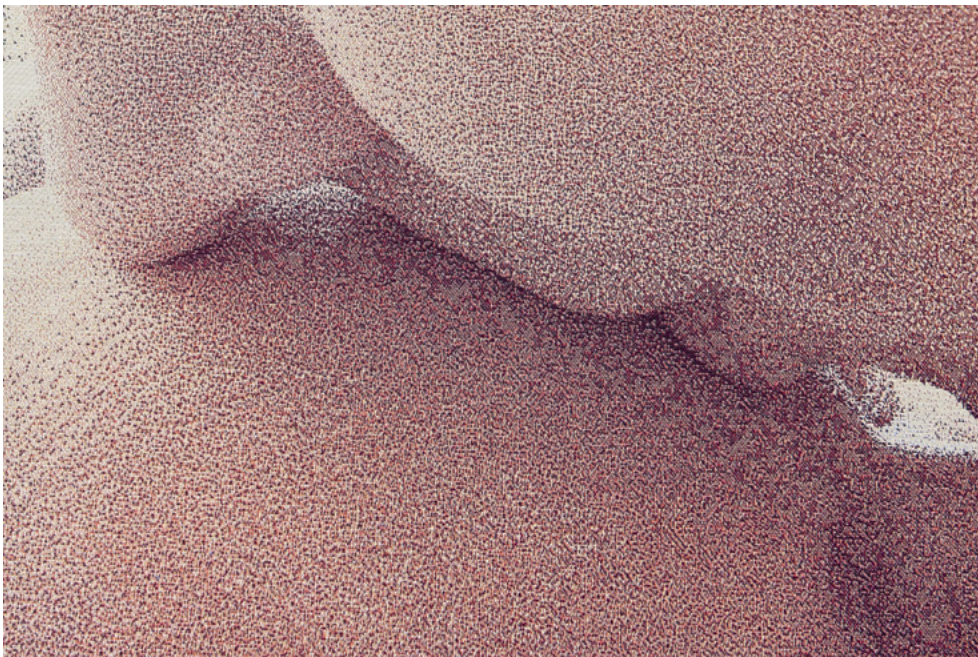
Odinis fotelis / Skin Armchair, objektas / object, 71 × 55 × 57 cm, 2009

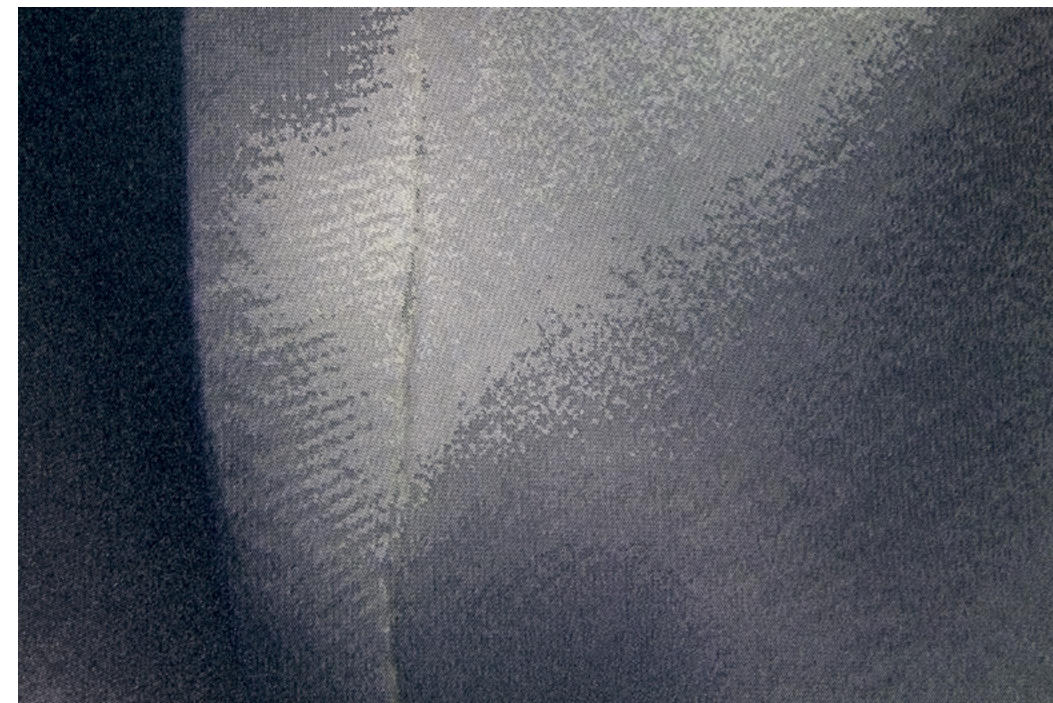

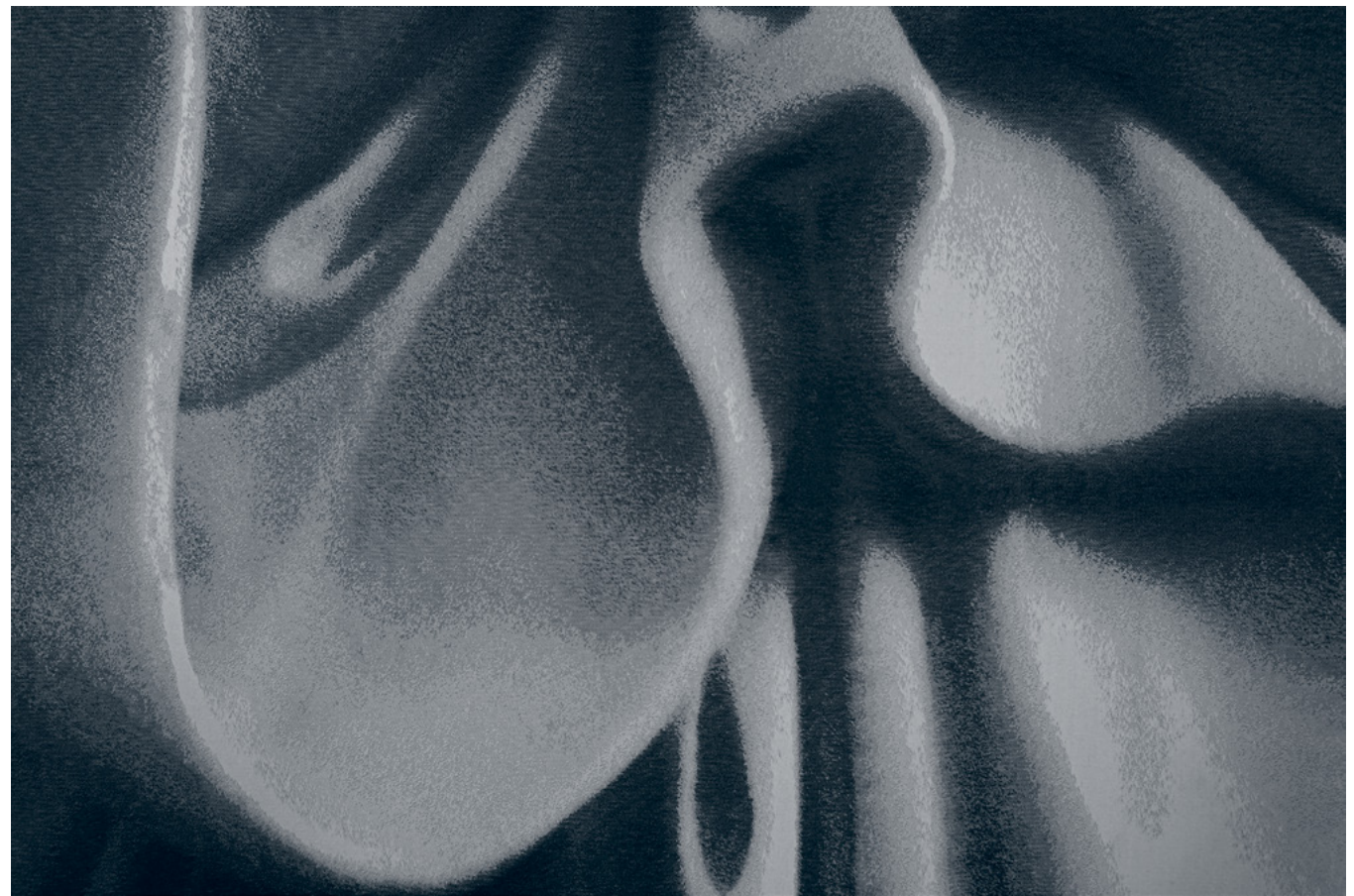
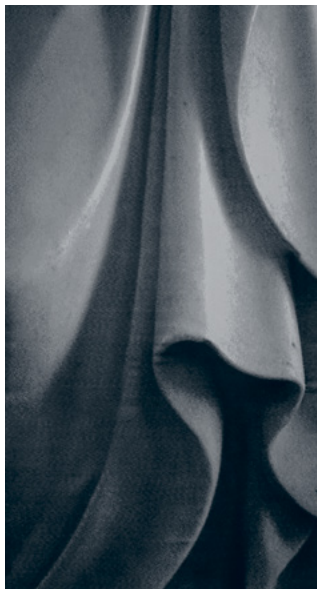

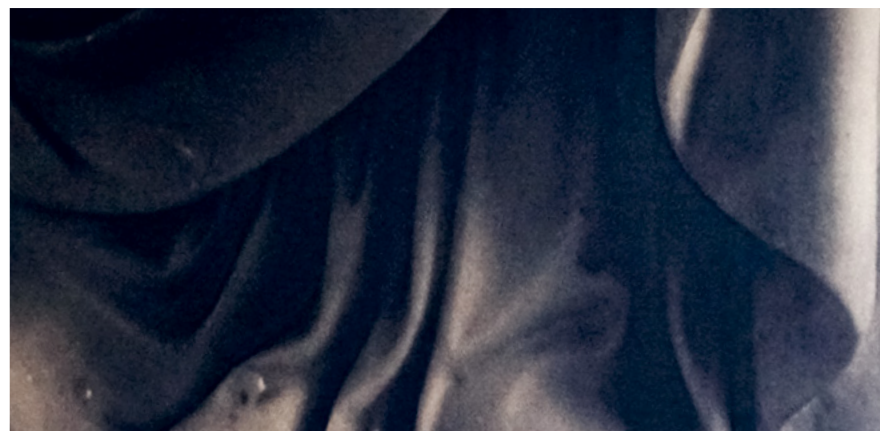
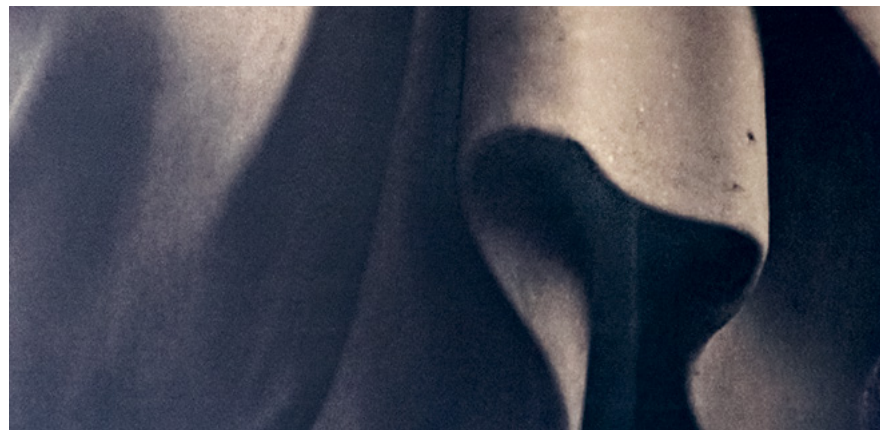

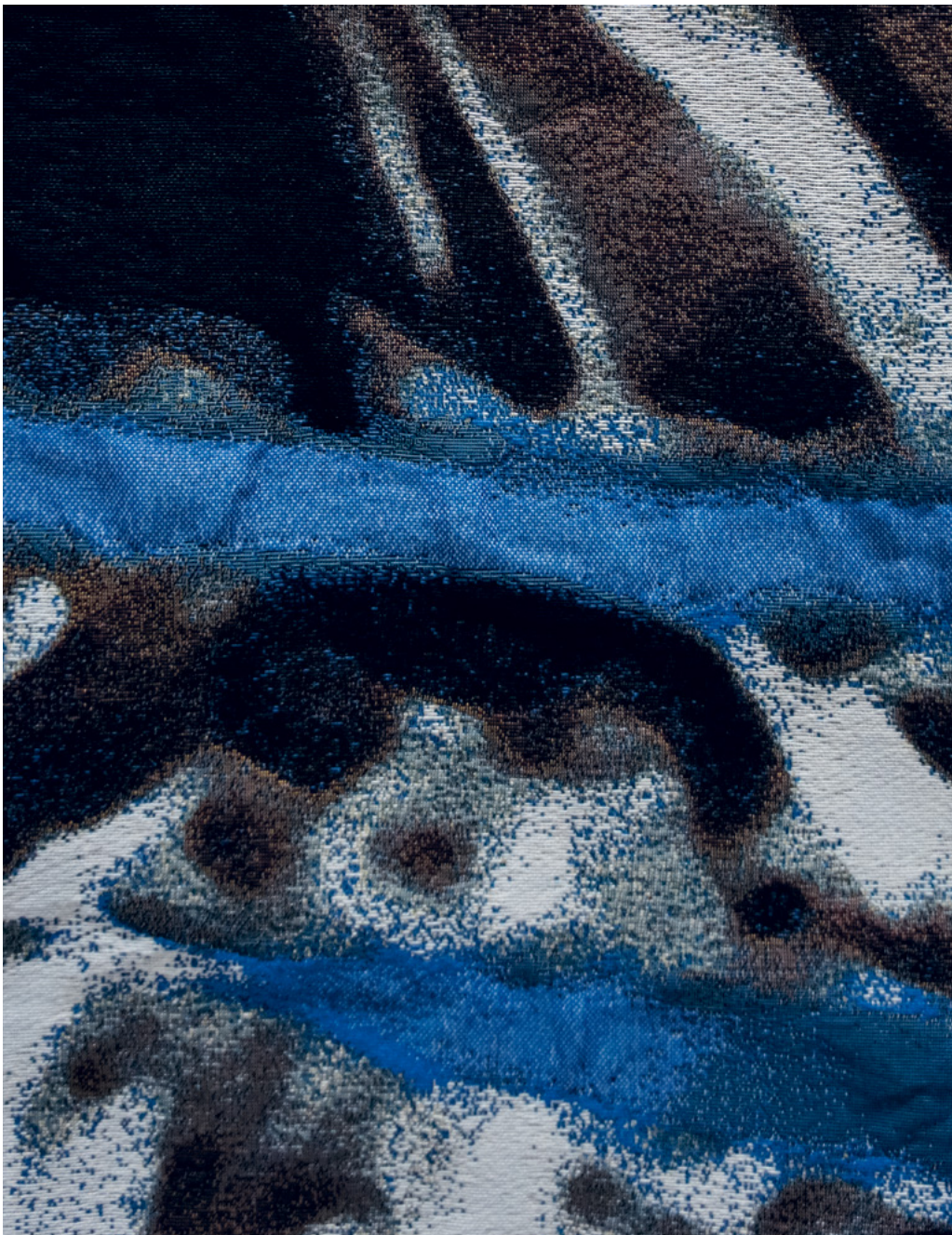

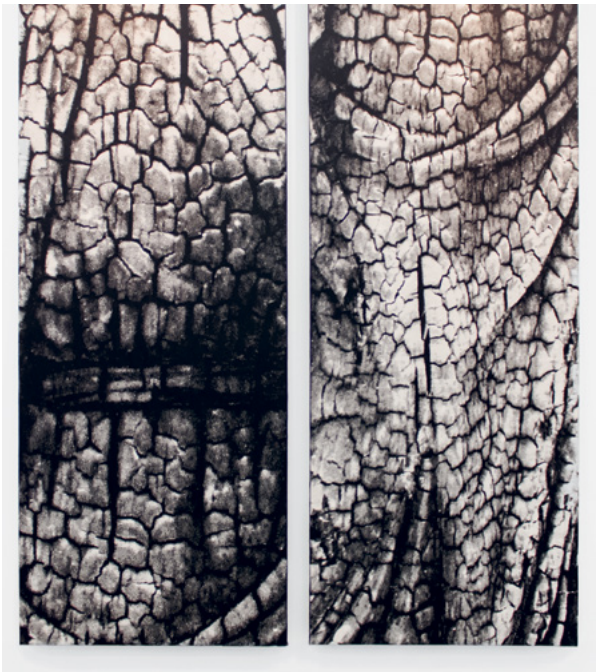

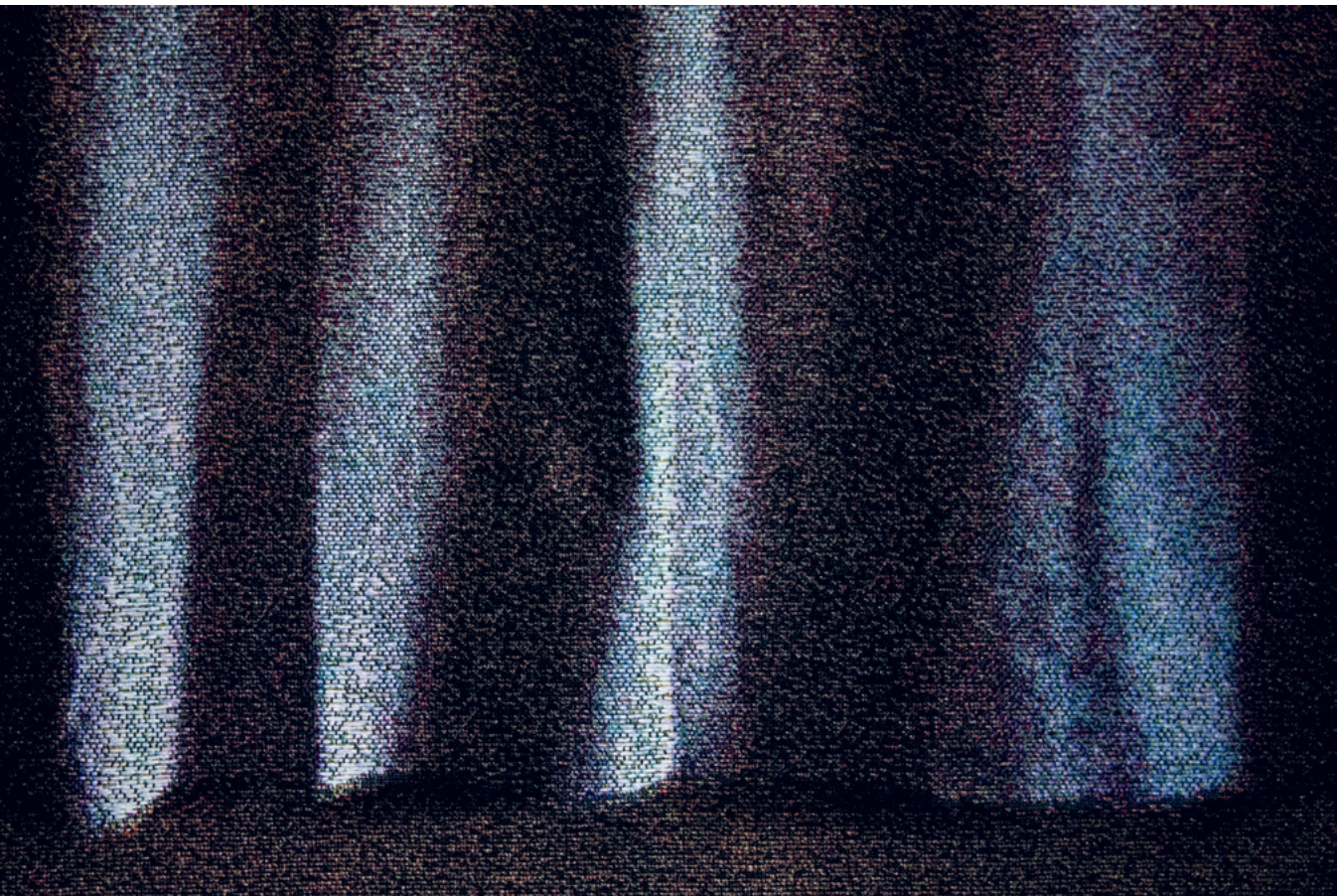

Kūrinių ciklas *Geros kloties* / the series *May It Unfold Nicely*,
skaitmeninis žakardinis audimas / digital jaquard weaving, 120 × 210 cm, 2018

Kūrinių ciklas *Geros kloties* / the series *May It Unfold Nicely*,
skaitmeninis žakardinis audimas / digital jacquard weaving, 100 × 70 cm, 2018

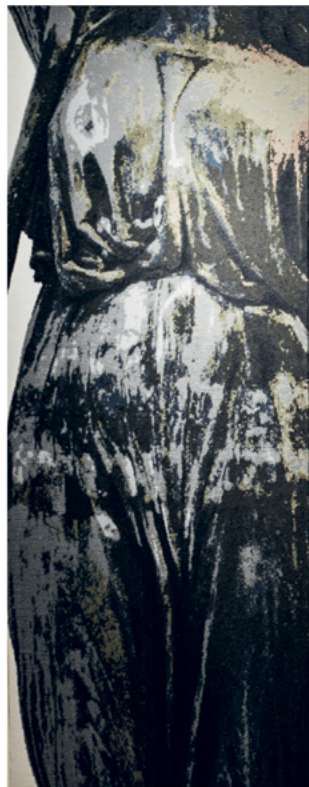

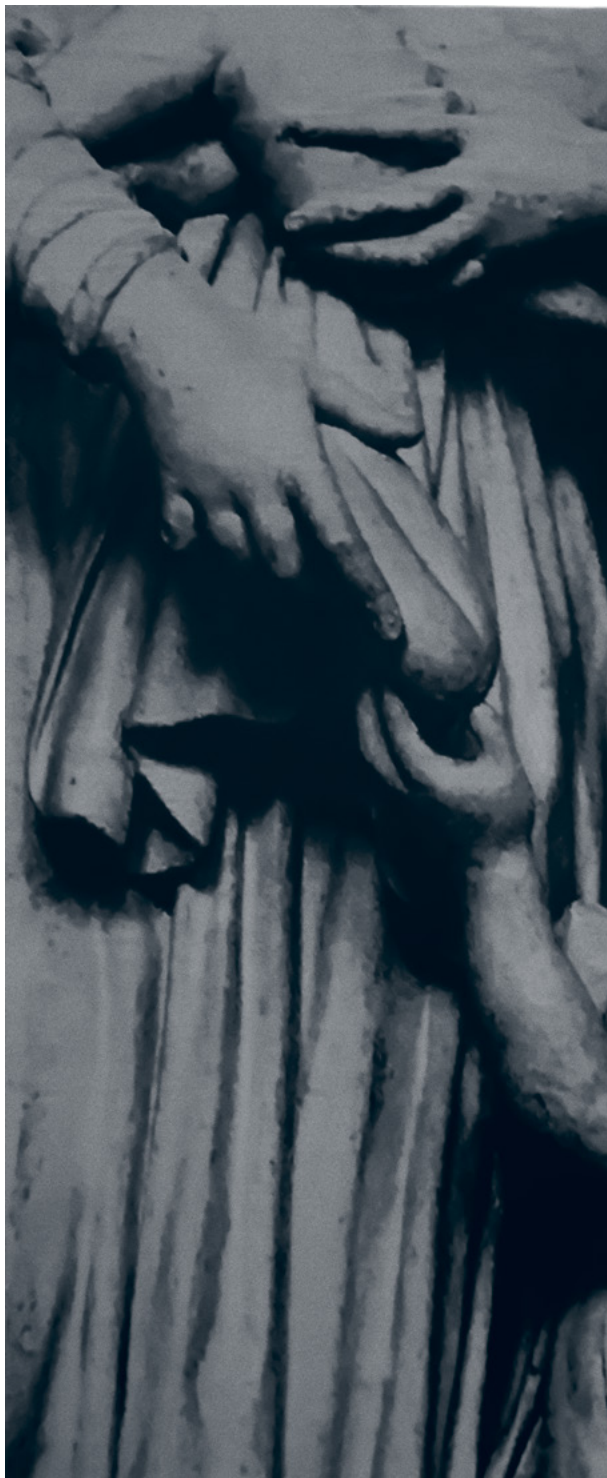

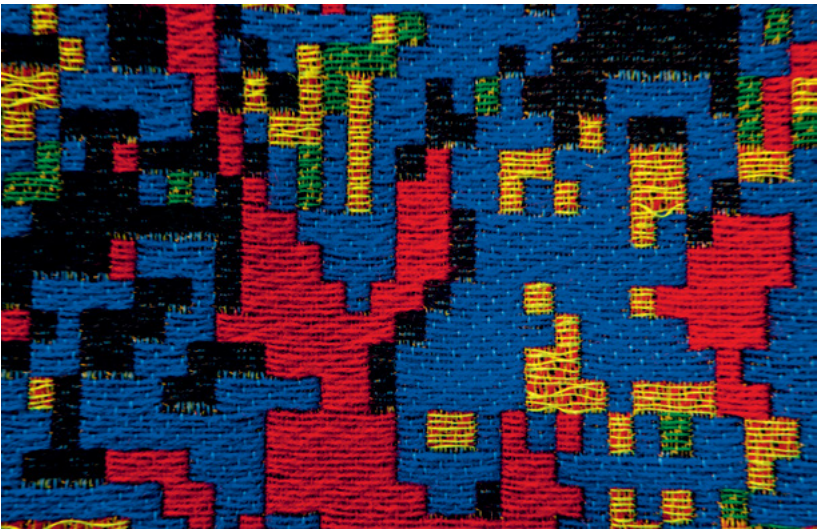
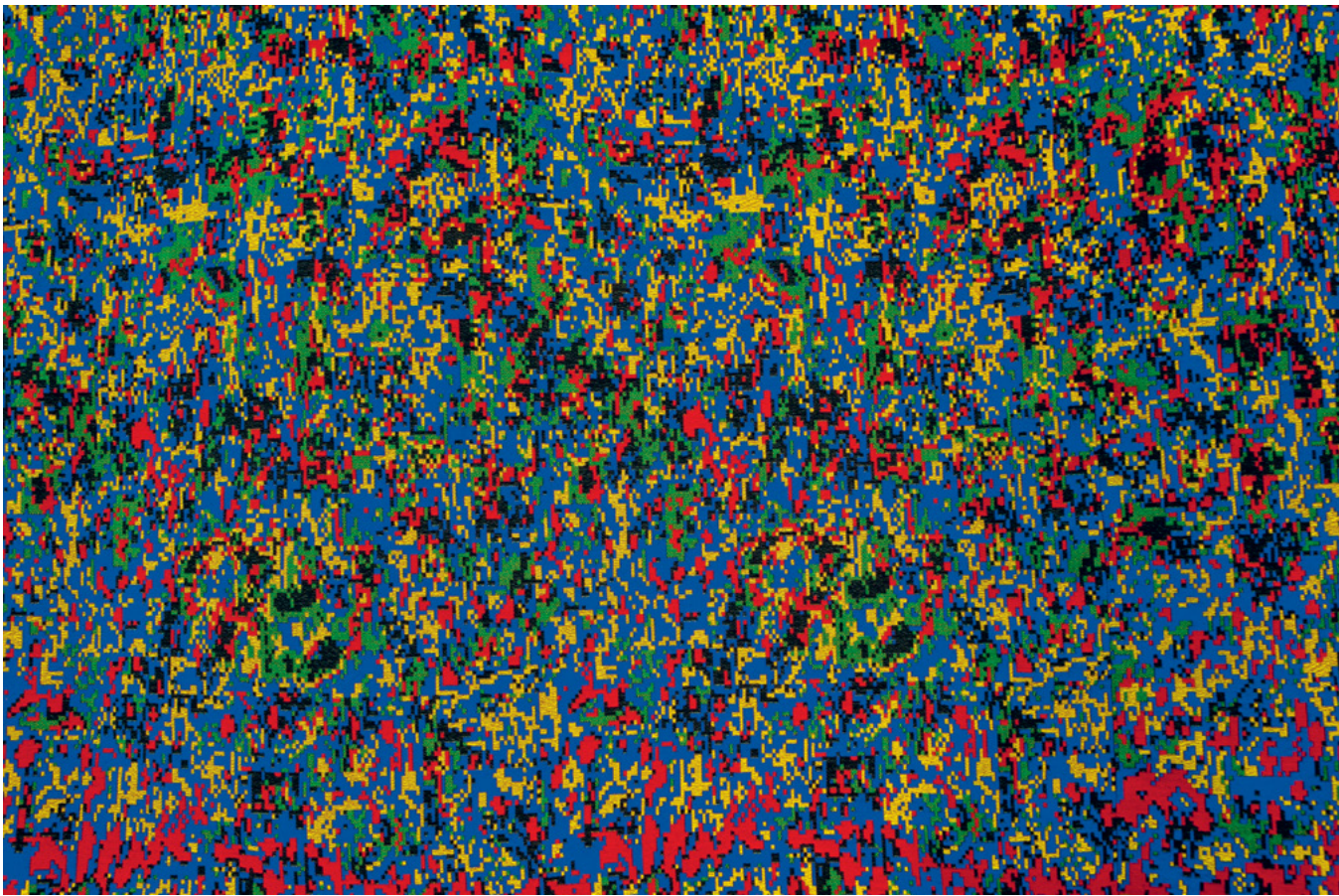

Specifinės vietos projektas, instaliacija *Eleonoros kabinetas* / site-specific project installation *Cabinet in Memory of Eleonora*
 Dirbtinio pluošto fabrikas / rayon plant , Kaunas Textile Biennial, 2015

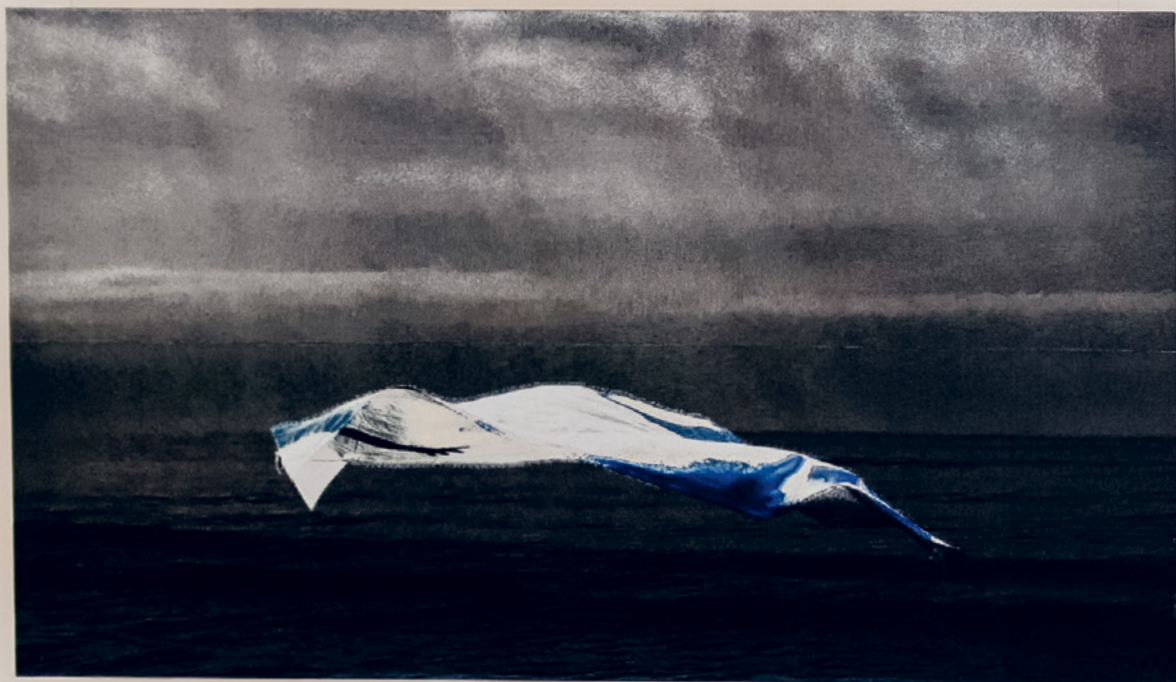

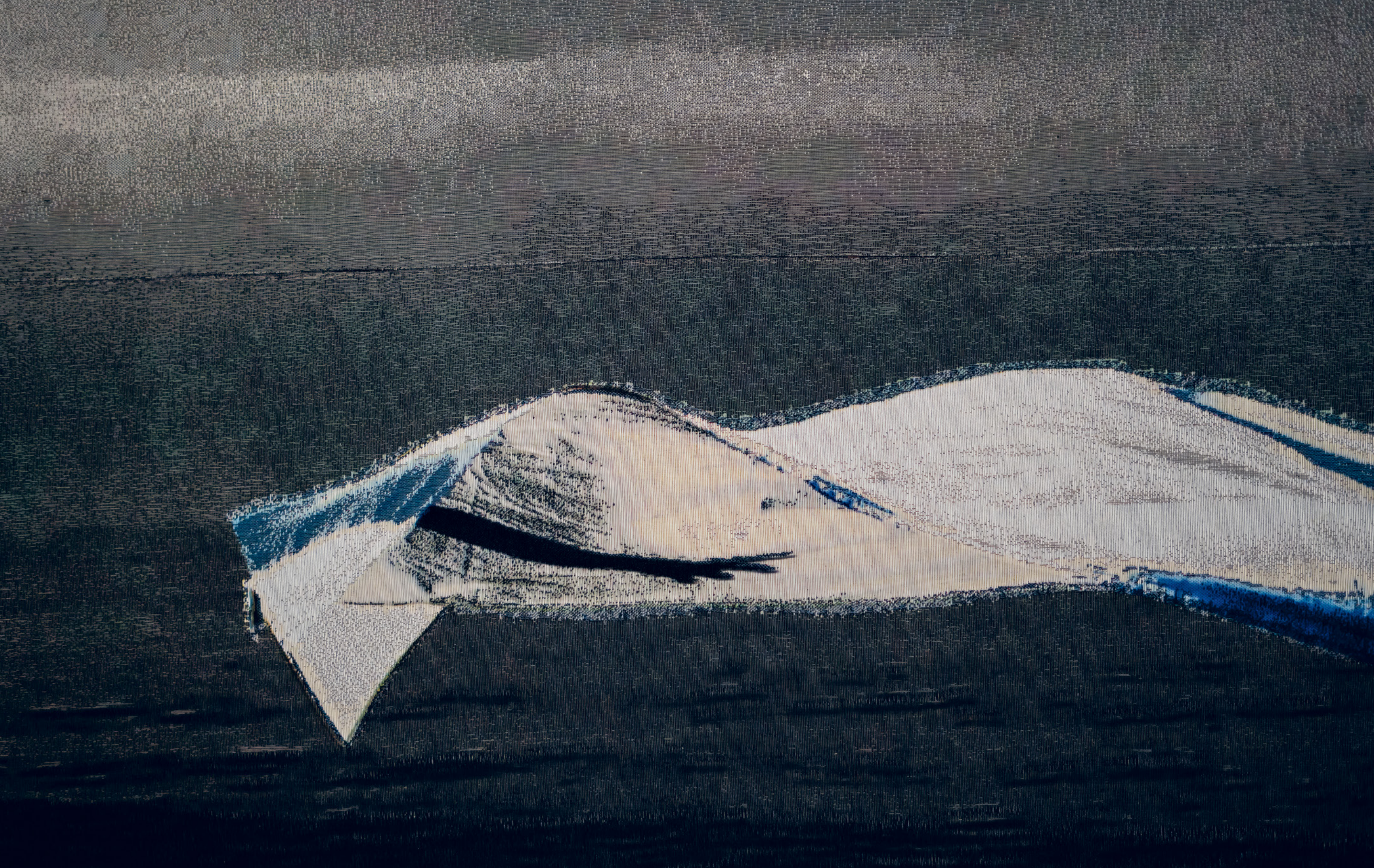

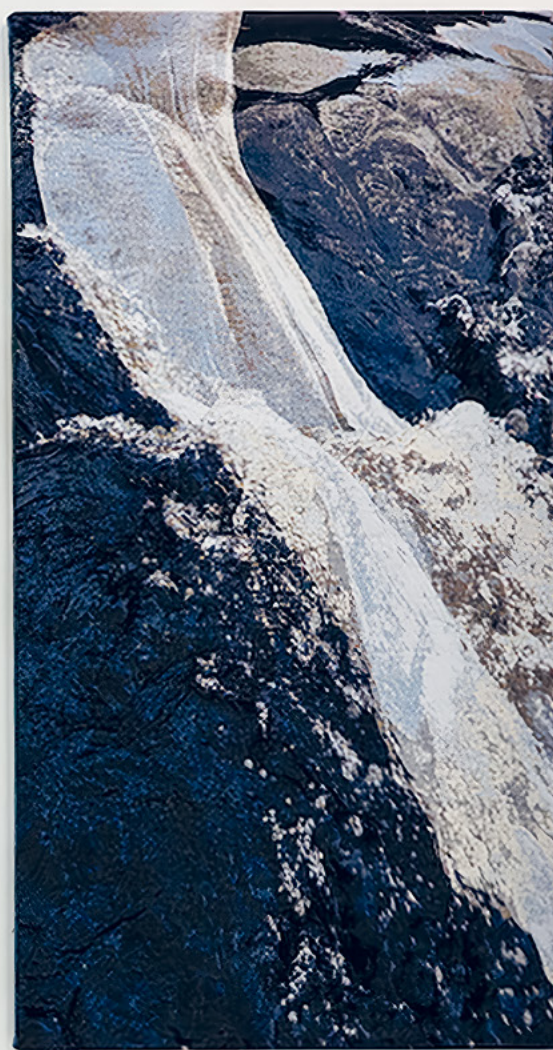
Marija parskrenda į Žemę, Marija iškrenda iš Žemės / Mary Flying Back to Earth, Mary Flying Away from Earth,
skaitmeninis žakardinis audimas / digital jacquard weaving, 120 × 225 cm, 2020

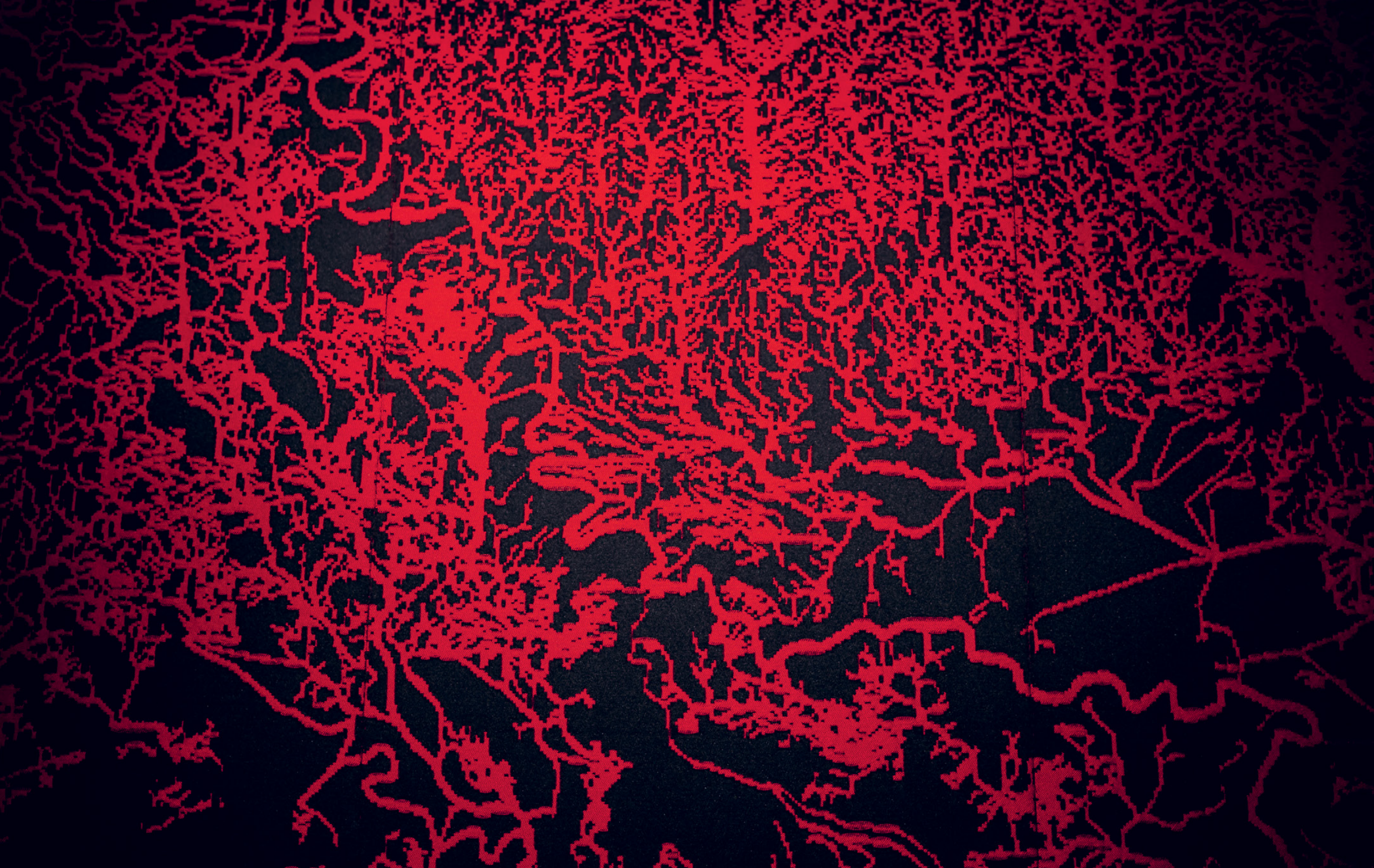

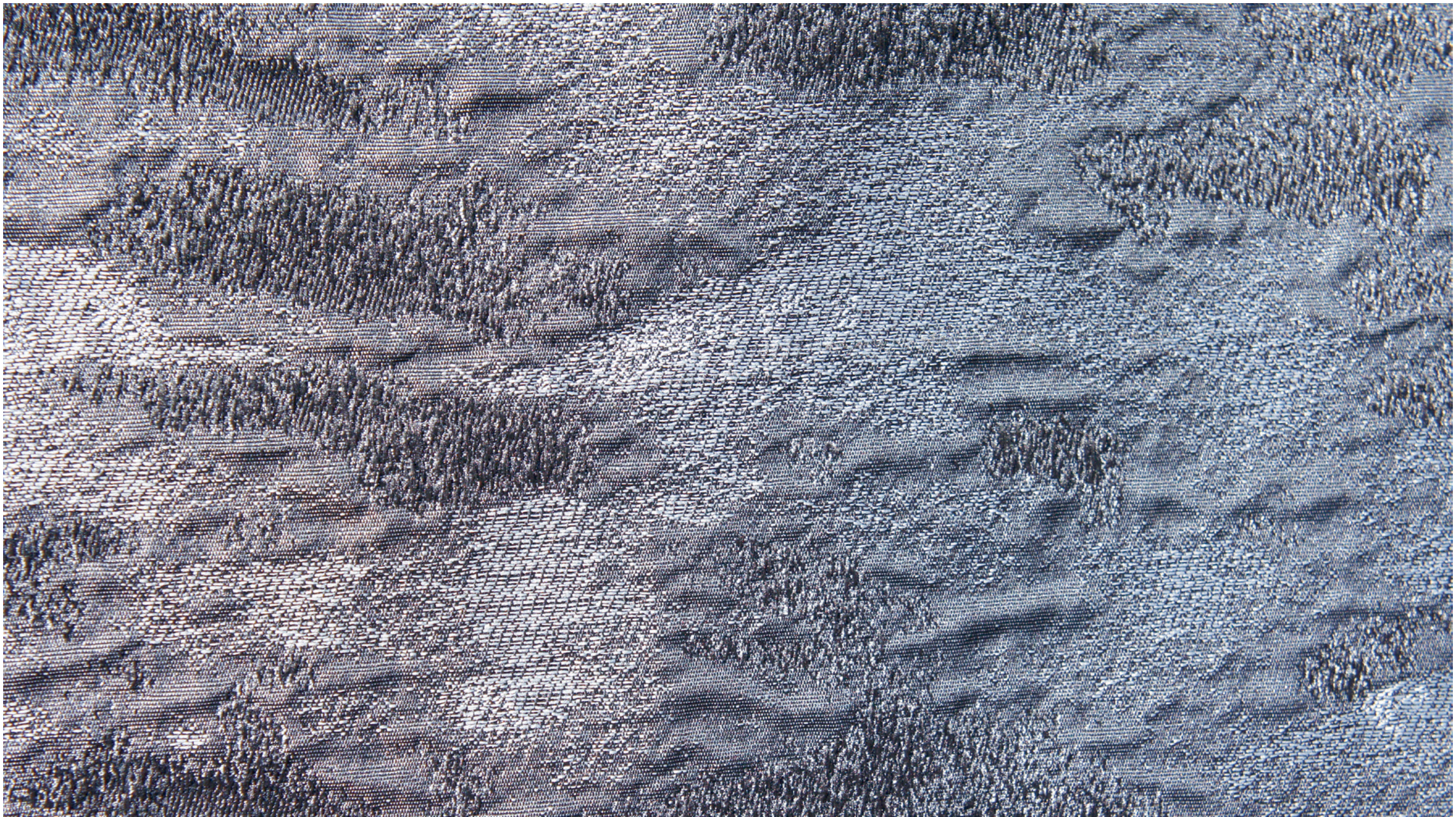

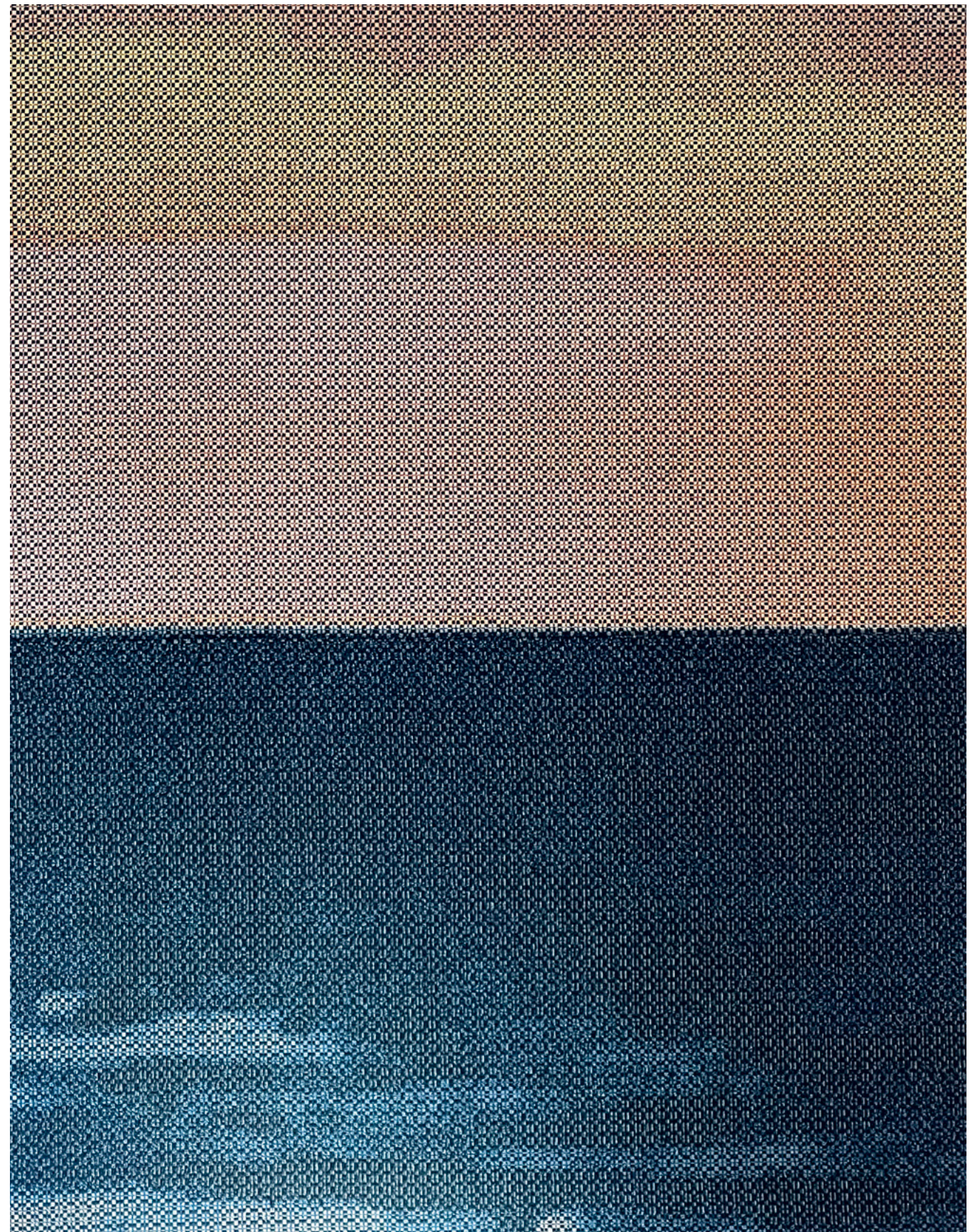

ARTIST'S STATEMENT
This work is a large-scale textile piece, created using a combination of traditional weaving techniques and modern digital printing. The central orange band represents a landscape feature, possibly a mountain range or a large body of water, while the dark blue/black sections represent the sky and the foreground. The texture of the fabric is a key element of the work, adding depth and dimension to the visual experience.

GYVENIMO DATOS

1975 m. spalio 27 d. gimė Kaune
1982 m. pradėjo mokslus Kauno rajono Noreikiškių vidurinėje mokykloje, dabartinė Ugnės Karvelis gimnazija
1990 m. baigė A. Martinaičio keturmetę dailės mokyklą
1993–2000 m. studijavo VDA Kauno dailės institute, Taikomosios tekstilės katedroje, įgijo bakalauro ir magistro laipsnius
2004–2007 m. studijavo Vilniaus dailės akademijoje ir apgynė meno licenciato laipsnį
2005 m. studijavo Bergen meno akademijoje (*Kunsthoglen i Bergen*) Norvegijoje
2013 m. dalyvavo įsteigiant tarptautinę Kauno bienalę, tapo jos valdybos nare
2016–2024 m. Vilniaus dailės akademijos Kauno fakulteto Tekstilės katedros vedėja, docentė
2018–2020 m. ES programos „Kūrybiška Europa 2014–2020“ jaunųjų menininkų projekto „Magic Carpets“ narė
Nuo 2019 m. asociacijos LATGA narė
Nuo 2020 m. Lietuvos dailininkų sąjungos narė
Nuo 2023 m. Vilniaus dailės akademijos senato narė
Nuo 2024 m. Vilniaus dailės akademijos, Kauno fakulteto magistratūros studijų programos „Tekstilės menas ir medijos“ vadovė

PERSONALINĖS PARODOS

2000 m. tekstilės ir tapybos darbų paroda, „Eglės“ galerija, Kaunas
2005 m. paroda „Grožis turi gyventi“, galerija „Akademija“, Vilnius
2007 m. paroda „Human“, galerija „Meno parkas“, Kaunas
2009 m. paroda „Portretai“, Senamiesčio klubas, Kaunas
2010 m. paroda „Kvėpavimas“, Kauno menininkų namai
2010 m. paroda Kauno universitetinėse medicinos klinikose
2011 m. paroda „Kvėpavimas“, „Artifex“ galerija, Vilnius
2011 m. paroda „Naujas butas“, Šv. Jono gatvės galerija, Vilnius
2012 m. paroda „Absoliuti lygybė“, Pamėnkalnio galerija, Vilnius
2013 m. paroda „Judantis audeklas“, VDU meno galerija „101“, Kaunas
2016 m. paroda „Drapanos“, „Monte Pacis“ svetingumo namai, Pažaislio vienuolynas, Kaunas
2017 m. paroda „Audimo istorijos“, Valstybinis šilko muziejus, Tbilisis, Gruzija
2017 m. paroda „Ko liepsna nesunaikino: Ceikinių bažnyčios vertybės ir M. Žaltauskaitės-Grašienės atvaizdai“, Bažnytinio paveldo muziejus, Vilnius
2017 m. paroda „Besišypsanti“, galerija „Meno parkas“, Kaunas
2018 m. projektas „Atminties uždanga“, Kauno ir Vilniaus geležinkelio stotys, 2018
2019 m. paroda „Pho-Tex vol. 2.“, Kioto galerija „GaleryGalery“, Japonija
2020 m. paroda „Geros kloties“, VDA parodų salės „Titanikas“, Vilnius

SVARBESNĖS GRUPINĖS PARODOS

1999 m. tarptautinė tekstilės paroda „Linija“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2000 m. apžvalginė vaizduojamosios ir taikomosios dailės paroda „Tradicija ir ateitis“, ŠMC, Vilnius
2001 m. tarptautinė tekstilės paroda „Minkštas pasaulis“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2001 m. tekstilės paroda „Šiuolaikinė Lietuvos tekstilė“, Gento miesto meno ir kultūros centras, Belgija
2002 m. tekstilės paroda, Lietuvos dailininkų sąjungos Klaipėdos galerija
2003 m. 4-oji tarptautinė tekstilės paroda „Geroji ir išvirkščioji pusės“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2003 m. tekstilės paroda J. Monkutės-Marks muziejuje-galerijoje, Kėdainiai
2004 m. tekstilės meno bienalė „Savi marškiniai arčiau kūno“, „Arkos“ galerija, Vilnius
2005 m. 4-oji tarptautinė mini tekstilės bienalė „Atviras laiškas“, „Arkos“ galerija, Vilnius
2005 m. tekstilės paroda „Junge Textilkunst aus Litauen“, galerija „Korner Park“, Berlynas, Vokietija
2005 m. tekstilės paroda „Naujoji Lietuvos tekstilė“, Rygos dekoratyvaus ir taikomojo meno muziejus, Latvija
2005 m. 5-oji tarptautinė tekstilės meno bienalė „TEXTILE 05“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2006 m. paroda „Erdvės“, Panevėžio dailės galerija
2006 m. paroda „Juoda šviesa“, Kauno pilis
2006 m. Lietuvių tekstilės paroda, Lietuvos ambasada Lenkijoje, Varšuva
2007 m. 3-ioji tarptautinė Europos trienalė „Global Intrigue“, Latvijos nacionalinis muziejus, Ryga
2007 m. 4-oji tarptautinė meno bienalė „TEXTILE 07“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2007 m. reprezentacinė Lietuvos tekstilės meno paroda Europos Parlamente, Briuselis, Belgija

2008 m. šiuolaikinio Lietuvos meno paroda „OD NOWA“, „Galeria Miejska“, Gdanskas, Lenkija
2008 m. tekstilės menas Berlyne, „Galerie in der Victoriastadt“, Berlynas, Vokietija
2008 m. šiuolaikinės tekstilės paroda „Pasidauginam“, Kultūrų komunikacijų centras, Klaipėda
2009 m. tekstilės meno paroda „JACQUART“, Haslacho tekstilės centras, Austrija
2009 m. Lietuvos šiuolaikinio tekstilės meno paroda Bonoje, Vokietija
2009 m. tekstilės menas Berlyne, „Galerie in der Victoriastadt“, Berlynas, Vokietija
2009 m. Baltijos šalių dizaino paroda „ViaBaltia“, „Artifex“ galerija, Vilnius
2009 m. 7-oji tarptautinė Kauno bienalė „TEXTILE 09“, Kauno paveikslų galerija, Kaunas
2010 m. meno projektas „Daugiau informacijos“, vieša erdvė, Klaipėdos apygardos teismo rūmai, Klaipėda
2010 m. paroda-konkursas „Metų skulptūra ’10“, Šv. Jono gatvės galerija, Vilnius
2010 m. paroda „Conected With The Past“, galerija HOP, Talinas, Estija
2010 m. Šiuolaikinis Lietuvos menas, galerija PITIPA, Gdanskas, Lenkija
2011 m. Liuleo meno bienalė, Liuleo meno galerija, Švedija
2011 m. 4-oji Maskvos meno bienalė, Maskva, Rusija
2011 m. Kauno bienalė „TEKSTILĖ 11: Dar karta – Šokam – Pirmyn“, Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2011 m. tarptautinio meno projekto „Miesto tyrimai: viešumo patirtys“ dalis „Draugiška zona“, instaliacija, socialinis tyrimas, Žemieji Šančiai, Kaunas
2012 m. paroda galerijoje „WerkstattGallery“, Berlynas, Vokietija
2012 m. Rusijos–Baltijos šalių paroda „Estetika vs. Informacija“, Klaipėdos parodų rūmai
2012 m. paroda „REPRISE“, Sabos kultūros ir meno institutas, Teheranas, Iranas
2012 m. paroda „Rewind History“, Braganzos kunigaikščių rūmai, Gimarainsas, Portugalija
2013 m. tarptautinė tekstilės meno trienalė, Centrinis tekstilės muziejus, Lodzė, Lenkija
2013 m. šiuolaikinės Lietuvos tekstilės paroda „LTextile“, Filadelfijos meno aljansas, JAV
2013 m. tarptautinis kultūros ir meno projektas „Miesto tyrimai: viešumo patirtys“, „Draugiška zona“, Šančiai, Kaunas
2014 m. paroda „Užklotai“, galerija „Trofėjas“, Berlynas, Vokietija
2014 m. tarptautinis kultūros ir meno projektas „Miesto tyrimai: viešumo patirtys“, „Draugiška zona“, Šančiai, Kaunas
2014 m. Lietuvos meno kolekcija CONTEXTILE 2014 bienalėje, Gimarainsas, Portugalija
2014 m. tekstilės bienalė, galerija „Arka“, Vilnius
2014 m. paroda „ART.VS. DESIGN“, Gdanskas, Lenkija
2014 m. paroda rezidencijoje „Sanskrity Kendra Foundation“, Delis, Indija
2014 m. paroda „Laiko drobulė“, Kauno paveikslų galerija
2014 m. paroda „Absoliuti tekstilė“, Taikomosios dailės ir dizaino muziejus, Vilnius
2015 m. šiuolaikinio meno paroda „10×10=100% Jacquard“, VDA parodų salės „Titanikas“, Vilnius
2015 m. paroda „COLLECT 2015“, Saatchi galerija, Londonas, Didžioji Britanija
2015 m. Kauno bienalė, Dirbtinio pluošto gamykla, Kaunas
2015 m. paroda ART_TEXTILES, Whitworth meno galerija, Mančesteris, Didžioji Britanija
2016 m. tarptautinė paroda „Notes on tomorrow“, „CreArt“ projektas, Aveiro miesto muziejus, Portugalija
2016 m. paroda „Foto-, vaizdo, medijos tekstilė“, Ukrainos nacionalinės menų akademijos Šiuolaikinio meno tyrimų institutas, Kijevas, Ukraina
2016 m. Lietuvos tekstilės meno bienalė, galerija „Arka“, Vilnius
2016 m. tarptautinė meno mugė „Art Vilnius’17“, LITEXPO parodų rūmai, Vilnius
2017 m. paroda „Oxymora“ Leipcigo knygų mugėje, „Leipziger Baumwollspinnerei“ galerija, Vokietija
2017 m. paroda „Ceci n’est pas un teler“, L’Hospitalet miesto muziejus, Ispanija
2017 m. kolekcija „10 × 12“, „Imago Mundi“ fondas (Luciano Benettono kolekcija), Italija
2017 m. 10-oji tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Etno“, „Arkos“ galerija, Vilnius
2018 m. 7-oji tarptautinė Rygos trienalė „Identity“, Latvijos nacionalinis muziejus, Ryga
2018 m. Lietuvos tekstilės meno bienalė „(At)kurti“, galerija „Arka“, Vilnius
2018 m. tarptautinė meno mugė „Art Vilnius ’17“, LITEXPO parodų rūmai, Vilnius
2019 m. 6-oji tarptautinė Rygos tekstilės trienalė „Tapatybė“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2019 m. paroda „The Third Space“, *Meštrovič paviljonas*, Zagrebas, Kroatija
2019 m. paroda „Pho-Tex Vol.1“, Kioto fotografijų festivalis, galerija „GalleryGallery“, Japonija
2019 m. Japonijos ir Lietuvos šiuolaikinės tekstilės paroda „Gilios upės teka tyliai“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
2019 m. paroda „Pho-Tex vol.3.“, galerija „Artifex“, Vilnius
2019 m. vizualaus meno paroda „Tematau vienintelį tikslą – mylėti daile“, Dailininkų sąjungos galerija, Vilnius
2019 m. paroda „The Third Space“, *Chapelle de l’ancien hôpital général*, Klermonas-Fernas, Prancūzija
2019 m. paroda „Frames“, MONA Pernu muziejus, Estija
2020 m. paroda „The Third Space“, *Ex Conento dei Teatini*, Lečė, Italija

2020 m. šiuolaikinės tekstilės meno bienalė „Contextile 2020“, Gimarainsas, Portugalija
2020 m. 9-oji tekstilės meno bienalė „Riba#30“, galerija „Arka“, Vilnius
2020 m. paroda „Make“, Kraufordo *meno ir dizaino kolegijos* galerija, Korkas, Airija
2021 m. paroda „Asia-Europa 5“, Poikilo meno muziejus, Suomija
2021 m. 1-oji tarptautinė meno trienalė „Nenuspėjamos ateitys“, Molėtų krašto muziejus, Molėtai
2022 m. paroda „Pho-Tex Vol. 4“, „Maison de l’International“, Grenoblis, Prancūzija
2022 m. Lietuvos-Japonijos šiuolaikinės tekstilės meno paroda „Tarp dviejų / Į(si)žiūrėjimai“, galerija „Meno parkas“, Kaunas
2022 m. 10-oji tekstilės meno bienalė „Ateities laboratorija“, galerija „Arka“, Vilnius
2022 m. tarptautinis šiuolaikinės tekstilės festivalis FITE, paroda „Imagine“, „Bargoin“ muziejus, Klermonas-Fernas, Prancūzija
2022 m. paroda „Jei Tu gyvas, atplauk...“, galerija „Arterija“, Kaunas
2022 m. 17-oji tarptautinė šiuolaikinės tapiserijos trienalė „Entangled State“, Centrinis tekstilės muziejus, Lodzė, Lenkija
2022 m. skulptūrų, instaliacijų, performansų paroda „Takas“, „Art Vilnius“, LITEXPO parodų rūmai, Vilnius
2022 m. Lietuvos šiuolaikinio meno paroda „Duende“, kultūros centras, Madridas, Ispanija

STAŽUOTĖS, REZIDENCIJOS, KONFERENCIJOS, KURATORYSTĖ

1999 m. stažuotė Paryžiaus dizaino mokykloje ESMOD, specializacija audinių kūrimo srityje, Prancūzija
2003 m. stažuotė „Fondazione Arte della Seta Lisio“, specializacija žakardinių audinių kūrimo srityje, Florencija, Italija
2003 m. pranešimas „New technologies and materials“, 12-oji Europos tekstilės tinklo (ETN, *European Textile Network*) konferencija, Pratas, Italija
2004 m. seminaro KIUS („In the fibre“) dalyvė, Hyjuma, Estija
2005 m. pranešimas „Contemporary Textile Art in Lithuania“, 13-oji Europos tekstilės tinklo ETN konferencija „Vision in Textile“, Izmiras, Turkija
2005 m. seminaro „Jaquard weaving on TC-1 loom“ dalyvė, *Dokuz Eykel* universitetas, Izmiras, Turkija
2006 m. stažuotė Bergenio meno akademijoje (*Kunsthoglen i Bergen*), Norvegija
2006 m. Kauno dailės instituto Tekstilės katedros studentų darbų pristatymas Bergenio meno akademijoje, Norvegija
2006 m. parodos „Adatos ir smeigtukai“ kuratorė, Taikomojo meno ir dizaino muziejus, Talinas
2007 m. paskaitų kursas „Personal space: conflicts and tolerance“, Tartu meno kolegija, Estija
2009 m. Kauno bienalės „TEXTILE 09“ projekto „Shelter“ koordinatorė, Kauno paveikslų galerija, Kaunas
2010 m. seminaro „Reward“ („Erasmus“ dėstytojų mainų programa) lektorė, Tartu meno kolegija, Estija
2011 m. kūrybinių dirbtuvių koordinatorė, 16-oji ETN konferencija, Kaunas
2011 m. projekto „Dar kartą istorija“ įkūrėja, Kauno bienalė „TEKSTILĖ 11“
2012 m. VDA Kauno dailės fakulteto retrospektyvinės 90-mečio parodos kuratorė
2014 m. VDA Kauno fakulteto projekto „Tu negali – menas gali“ vadovė
2014 m. pranešimas „Lietuvos šiuolaikinės tekstilės meno raidos dvidešimtmetis“ ir personalinės kūrybos pristatymas, Kraufordo meno ir dizaino kolegija, Korkas, Airija
2014 m. menininkų rezidencija *Sanskrity Kendra Foundation*, Delis, Indija
2015 m. konferencija „Sonic Pattern and the Textility of Code“, Londonas, Didžioji Britanija
2015 m. projekto „Teks[til]iniai maršrutai“ vadovė, 10-oji Kauno bienalė, Kaunas
2015 m. pranešimas „Crafting the Future“, „Collect“ paroda, Saatchi galerija, Londonas
2015 m. simpoziumo-konferencijos „ARCINTEX ’15“ dalyvė, Notingamo Trento universitetas, Didžioji Britanija
2016 m. simpoziumo-konferencijos „Make:shift“ dalyvė, „Crafts Council“, Mančesteris, Didžioji Britanija
2017 m. tarptautinės konferencijos „Tradicija ir inovacija“ dalyvė, Valstybinis šilko muziejus, Tbilisis, Gruzija
2017 m. tarptautinė ETN konferencijos „Cross Over“ dalyvė, Boras, Švedija
2017 m. pranešimas „Pixel Generation: Individual Artistic(al) View in Digital Jacquard Weaving and Collaborations“ Dizaino fakulteto simpoziume, Getoborgo universitetas, Švedija
2018 m. simpoziumo „Talk and Walk“ dalyvė, Nidos meno kolonija, Getoborgo universitetas
2019 m. pranešimas „Individual Artistic(al) View in Digital Jacquard Weaving and Collaborations in Artist Practices“, tarptautinė konferencija Pernu muziejuje, Estija
2019 m. paskaitų ciklas „Pixel Generation, Co-creation and Collaboration in Digital Jacquard weaving“, Farnhamas, Didžioji Britanija
2020 m. rezidencija *Cite Internationale Des Arts*, Paryžius, Prancūzija

2020 m. paskaita „Textile future and artistical thinking“, Tekstilės ir dizaino katedra, *Ecole Nationale Supérieure des Arts Décoratifs*, Paryžius, Prancūzija
2020 m. virtualios tarptautinės konferencijos „Tekstilė ateičiai“ organizatorė ir dalyvė, VDA Kauno fakultetas, Kaunas
2020 m. straipsnis „Tekstilė, sauganti mūsų žmogiškumą. Pirmyn į praeitį / Textile that Preserves Our Humanity / Forward to the Past“, konferencijos pranešimų leidinyje „Tekstilė ateičiai“, VDA Kauno fakultetas: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2020, p. 16–25, iliustr.
2021 m. pranešimas „Tekstilės laboratorija. Kūnas ir tekstilė“ konferencijoje „Make“, Kraufordo meno ir dizaino kolegija, Korkas, Airija
2021 m. pranešimas „Textile and Place in the Context of Kaunas Contemporay Art Biennial“, konferencija „Textile and Place“, Mančesterio meno mokykla, Didžioji Britanija
2022 m. pranešimas „Thinking for Future Textile“, virtuali tarptautinė konferencija „Make 2022“, Kraufordo meno ir dizaino kolegija, Korkas, Airija
2022 m. žiuri narė, tarptautinė tekstilės meno bienalė „Contextile 2022“, Gimarainsas, Portugalija
2022 m. parnešimas „Conceptual Thinking and Making in the Textile Teaching Practises“, konferencija „Textile Talks – Educational Futures“, „Contextile 2022“, Gimarainsas, Portugalija
2022 m. pranešimas „Sustainable Textile Art and Thinking Through Collaboration“, konferencija „Grenoble Green Capital of Europe 2022“, „Maison de l’International“, Grenoblis, Prancūzija

APDOVANOJIMAI, STIPENDIJOS

2001 m. antras prizas už kūrinį „Pričioska“, tarptautinė tekstilės paroda „Minkštas pasaulis“, Kaunas
2005 m. „Pripažinimo diplomas“ už kūrinį „Kartos“, 5-oji tarptautinė tekstilės meno bienalė „TEXTILE 05“, Kaunas
2006 m. Šiaurės šalių ministrų tarybos edukacinė stipendija „Sleipnir“
2009 m. diplomas už kūrinį „Kvėpavimas“, tekstilės meno paroda „JACQUART“, Haslacho kultūros centras, Austrija
2010 m. individuali menininko stipendija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
2010 m. diplomas už technologijos suasmeninimą, 4-oji tekstilės meno bienalė „Jungtys“, Vilnius
2010 m. diplomas už geriausią metų instaliaciją „Skladukas“ parodoje „Geriausia metų skulptūra 09“ Vilnius
2012 m. edukacinė stipendija, vizitas Irano meno akademijoje, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
2012 m. individuali menininko stipendija projekto „Judantis audeklas“ įgyvendinimui, Kauno miesto savivaldybė
2014 m. individuali menininko stipendija, Lietuvos Respublikos kultūros taryba
2014 m. sidabrinės šaudyklės apdovanojimas, Lietuvos tekstilės bienalė „TekstilėX“
2016 m. individuali menininko stipendija, Lietuvos Respublikos kultūros taryba
2018 m. individuali menininko stipendija, Lietuvos Respublikos kultūros taryba
2018 m. sidabro medalis už kūrinį „Geros kloties“, tarptautinėje Rygos trienalėje „Tradicija ir inovacija“, Ryga, Latvija
2019 m. tarptautinės kūrėjų platformos / konkurso „CreArt“ atrankos nugalėtoja
2020 m. diplomas už kūrinį „Kraujo upės tekės“, 9-oji tekstilės meno bienalė „Riba#30“, galerija „Arka“, Vilnius
2020 m. 1-asis garbės atžymėjimas už kūrinį „Ryšiai“, šiuolaikinės tekstilės meno bienalė „Contextile 2020“, Gimarainsas, Portugalija
2021 m. Aukso ženklelio laureatė, Lietuvos dailininkų sąjungos metų kūrybos apdovanojimas „Aukso mūza“

KŪRINIŲ YRA ĮSIGIJĘ

2015 m. kūrinys „Marijos drapanos“, Saatchi galerija, privati kolekcija, Londonas, Didžioji Britanija
2016 m. kūrinys „Besišypsanti I“, „Art Vilnius ’16“, privati kolekcija, Lietuva
2016 m. kūrinys „Miškas“, bendradarbiaujant su menininke Eve Kask, Estijos nacionalinis muziejus, Tartu, Estija
2017 m. kūriniai „Kvėpavimas“ ir „Gimimas“, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė, Kaunas
2018 m. kūrinys „Šeši pojūčiai“, privati kolekcija, Lietuva
2019 m. kūrinys „Marijos drapanos I, II, III“, privati kolekcija, Lietuva
2020 m. kūrinys „Siera ir Vandenilis“, privati kolekcija, Lietuva
2021 m. kūrinys „Sofa“ iš ciklo „Geros kloties“, privati kolekcija, Lietuva
2021 m. kūrinys „Atėnė“, privati kolekcija, Lietuva
2022 m. kūrinys „Karalienės drapanos“, galerijos „Contour“ kolekcija, Lietuva
2022 m. kūrinių ciklas „Besišypsanti“, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

BIBLIOGRAFIJA

SVARBESNI PARODŲ KATALOGAI

TEXTILE 05, 5-oji tarptautinė tekstilės meno bienalė. Parodos katalogas, Kaunas, 2005, iliustr.
TEXTILE 07, 6-oji tarptautinė tekstilės bienalė. Parodos katalogas, Kaunas, 2007, iliustr.
Global Intrigue, 3-ioji tarptautinė tekstilės meno trienalė. Parodos katalogas, Ryga, 2007, iliustr.
TEXTILE 09, 7-oji tarptautinė tekstilės bienalė. Parodos katalogas, Kaunas, 2009, iliustr.
JACQUART, tekstilės meno paroda. Parodos katalogas, Haslach, 2009, iliustr.
Aistringoji Lietuvos tekstilė. Parodos katalogas, Kaunas, 2009, iliustr.
TEKSTILĖ 11: Dar kartą – Šokam – Pirmyn, 8-oji tarptautinė Kauno bienalė. Parodos katalogas, Kaunas, 2011, iliustr.
Estetika vs Informacija, tarptautinė šiuolaikinio meno paroda. Parodos katalogas, Klaipėda, 2011, iliustr.
Unitext, 9-oji tarptautinė Kauno bienalė. Parodos katalogas, Kaunas, 2013, iliustr.
8th International Tapestry Triennial. Parodos katalogas, Lodzė, 2013, iliustr.
Laiko drobulė. Parodos katalogas, Kaunas, Kauno bienalė, 2014, iliustr.
Networked, 10-oji tarptautinė Kauno bienalė. Parodos katalogas, Kaunas, 2015, iliustr.
10×10=100% Jaquard, šiuolaikinio meno paroda. Parodos katalogas, Vilnius, 2015, iliustr.
Notes on tomorrow, tarptautinė šiuolaikinio meno paroda. Parodos katalogas, Aveiras, 2016, iliustr.
Identity, 7-oji tarptautinė tekstilės meno trienalė. Parodos katalogas, Ryga, 2018, iliustr.
Gilios upės teka tyliai. Parodos katalogas, Kaunas, Kauno bienalė, 2019, iliustr.
The Third Space, šiuolaikinio meno paroda. Parodos katalogas, Klermonas-Fernas, 2019, iliustr.
Contextile 2020, šiuolaikinės tekstilės meno bienalė. Parodos katalogas, Gimarainsas, 2020, iliustr.
Tarp dviejų / Į(si)žiūrėjimai, Lietuvos–Japonijos šiuolaikinės tekstilės meno paroda. Parodos katalogas, Kaunas, 2022, iliustr.
17th International Tapestry Triennial. Parodos katalogas, Lodzė, 2022, iliustr.
IMAGINE!, Le festival International des Textiles Extra Ordinaires (FITE). Parodos katalogas, Klermonas-Fernas, 2022, iliustr.

STRAIPSNIAI, SKIRTI M. ŽALTAUSKAITĖS-GRAŠIENĖS KŪRYBAI

Edita Gruiniūtė, „Trečios kartos tekstilininkė“, *Nemunas*, 2006, Nr. 17, p. 10–13, iliustr.
Karolina Tomkevičiūtė, „Monika Žaltauskaitė- Grašienė: tekstilės architektė“, *Dailė*, 2011, Nr. 1, p. 80–86, iliustr.
Virginija Vitkienė, Laima Oržekauskienė ir naujoji tekstilės menininkių karta, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, Nr. 70, 2013, p. 111–138.
Jennifer Harris, „ART_TEXTILES, An extra/ordinary medium“, in: *ART_TEXTILES*, eds. J. Harris, P. Barnett, J. Bryan-Wilson, A. George. Manchester: The Whitworth, 2015, p. 13, iliustr.
Virginija Vitkienė, „Tekstilės pabaiga Lietuvoje? Kas toliau?“, in: *Absoliuti tekstilė: nuo ištakų iki XXI a.*, sud. E. G. Bogdanienė. Vilnius, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2016, p. 24, 274, 313, iliustr.
Algė Gylienė, „Tradicija ir inovacija“, *Naujoji Romuva*, 2019, Nr. 4, p. 10–16, iliustr.
Odeta Žukauskienė, „Apie atvaizdų klostės ir prasių susiklostavimus“ (pokalbis su Monika Žalte), *Nemunas*, 2020, Nr. 8, p. 4–13, iliustr.
Lijana Šatavičiūtė, „Po paslapties skraiste“, *7 meno dienos*, 2020-10-02, p. 1, 6, iliustr.
Odeta Žukauskienė, „Textile as Thought in the Art of Monika Žaltauskaitė-Grašienė (Žaltė)“, *Sphairos: Cultural and Media Studies*, 13. *Marija Gimbutas in the 21st Century: Longing for Peaceful Civilisations*, ed. by Rita Repšienė. Vilnius: Lithuanian Culture Research Institute, 2022, p. 138–159, iliustr.

EDUCATION AND PROFESSIONAL ACTIVITY

Born on October 27, 1975 in Kaunas, Lithuania
1982: started her studies at Noreikiškės Secondary School in Kaunas district (currently Ugnė Karvelis Gymnasium)
1990: graduated from the Antanas Martinaitis Four-Year Art School
1993 to 2000: studied at the Kaunas Art Institute of the Vilnius Academy of Arts, Department of Applied Textiles, obtained Bachelor’s and Master’s degrees
2004 to 2007: studied at the Vilnius Academy of Arts and graduated with a Licentiate of Arts degree
2005: studied at the Bergen Academy of Art and Design (*Kunst- og designhøgskolen i Bergen*) in Norway
2013: participated in the founding of the International Kaunas Biennial and became a member of its board
2016 to 2024: Associate Professor, Head of the Department of Textiles at Vilnius Academy of Arts, Kaunas Faculty
2018 to 2020: member of the EU Creative Europe Platforms Young Artists project “MagiC Carpets”
Since 2019: member of LATGA Association for Copyright and Related Rights
Since 2020: member of the Lithuanian Artists’ Association
Since 2023: member of the Senate, Vilnius Academy of Arts
Since 2024: head of the Master’s degree programme “Textile Art Media”, Vilnius Academy of Arts, Kaunas Faculty

SOLO EXHIBITIONS

2005: exhibition “Beauty Must Live”, the Akademija gallery, Vilnius
2007: exhibition “Human”, the gallery Meno Parkas, Kaunas
2010: exhibition “Breathing” at Kaunas Artists’ House
2010: exhibition at Hospital of Lithuanian University of Health Sciences Kaunas Clinics
2011: exhibition “Breathing”, the Artifex gallery, Vilnius
2011: exhibition “New Apartment”, the St. John Street Gallery, Vilnius
2012: exhibition “Absolute Equality”, the Pamėnkalnio gallery, Vilnius
2013: exhibition “Moving Cloth”, the gallery 101 at Vytautas Magnus University, Kaunas
2016: exhibition “Rags”, Monte Pacis hospitality complex at Pažaislis monastery, Kaunas
2017: exhibition “The Stories of Weaving”, The State Silk Museum, Tbilisi, Georgia
2017: exhibition “ What the Flames Did Not Destroy: Treasures of the Ceikiniai Church and Images by Monika Žaltauskaitė-Grašienė”, Church Heritage Museum, Vilnius
2017: exhibition “Smiling”, the gallery Meno Parkas, Kaunas
2018: the project “ Curtain of Memory”, Kaunas and Vilnius railway stations, 2018
2019: exhibition “Pho-Tex Vol.2.”, the GalleryGallery, Kyoto, Japan
2020: exhibition “Good Luck”, Titanikas exhibitions halls, the Vilnius Academy of Arts, Vilnius, Lithuania

GROUP EXHIBITIONS

2000: fine and applied art exhibition “Tradition and Future”, Contemporary Art Centre, Vilnius, Lithuania
2001: exhibition “Comtemporary Lithuanian Textile”, Ghent City Art and Cultural Centrum, Ghent, Belgium
2005: textile exhibition “Junge Textilkunst aus Litauen”, the Korner Park gallery, Berlin, Germany
2005: 5th International Kaunas Textile Biennial “TEXTILE 05”, the Mykolas Žilinskas Art Gallery, Kaunas, Lithuania
2007: 3rd International Textile and Fiber Art Triennial “Global Intrigue”, Latvian National Museum of Art, Riga, Latvia
2007: 4th Intenational Textile Biennial “TEXTILE 07”, Mykolas Žilinskas Art Gallery, Kaunas, Lithuania
2007: representative contemporary Lithuanian textile art exhibition at the European Parliament, Brussels, Belgium
2008: an exhibition of contemporary art of Lithuania “OD NOWA”, the gallery Galeria Miejska, Gdansk, Poland
2009: textile art international exhibition “JACQUART”, Haslach Textile Centrum, Austria
2009: 7th International Kaunas Textile Biennial “TEXTILE 09”, the Picture Gallery, Kaunas, Lithuania
2010: exhibition “Connected With The Past”, the gallery HOP, Tallinn, Estonia
2011: Luleå Art Biennial „LAB11”, Luleå Art Gallery, Sweden
2011: Kaunas Biennial “TEXTILE’11: Rewind – Play - Forward”, the Mykolas Žilinskas art gallery, Kaunas

2012: exhibition “Both sides of the Void”, the Werkstatt gallery, Berlin, Germany
2012: exhibition “REPRISE”, Saba cultural and art institute, Teheran, Iran
2013: 13th International Triennial of Tapestry, Centralne Muzeum Wlokiennictwa, Lodz, Poland
2013: contemporary textile art exhibition “LTextile”, Philadelphia Art Alliance, USA
2014: Contemporary Textile Art Biennial “Contextile 2014”, Guimaraes, Portugal
2014: exhibition “Absolute Textiles”, Museum of Applied Arts and Design, Vilnius
2015: exhibition “COLLECT 2015”, the Saatchi Gallery, London, the UK
2015: exhibition “ART_TEXTILES”, Whitworth Art Gallery, Manchester, the UK
2016: international contemporary art exhibition “Notes on Tomorrow”, Aveiro City Museum, Portugal
2016: exhibition “Photo–View–Media Textile”, Ukrainos nacionalinës menų akademijos Modern Art Research Institute, Kyiv, Ukraine
2017: exhibition “Oxymora” at Leipzig bookfair, the Leipziger Baumwollspinnerei gallery, Germany
2017: exhibition “Ceci N’est Pas un Teler”, L’Hospitalet de Llobregat City Museum, Spain
2017: exhibition “10 × 12”, Imago Mundi foundation (Luciano Benetton collection), Treviso, Italy
2018: 6th Riga International Textile and Fiber Art Triennial “Identity”, Latvian National Museum of Art, Riga, Latvia
2019: exhibition “The Third Space”, *Meštrović pavilion*, Zagreb, Croatia
2019: exhibition “Pho-Tex Vol.1”, Kyoto Photo Festival, the Gallery Gallery, Kyoto, Japan
2019: an exhibition of contemporary Japanese and Lithuanian textiles “Deep Rivers Run Silent”, the Mykolas Žilinskas art gallery, Kaunas, Lithuania
2019: exhibition “The Third Space”, Chapelle de *l’ancien hôpital général*, Clermont Ferrand, France
2019: exhibition “Frames“, Museum of New Art, Pärnu, Estonia
2020: exhibition “The Third Space”, Ex Convento dei Teatini, Lecce, Italy
2020: Contemporary Textile Art Biennial “Contextile 2020”, Palácio e Jardim Vila Flor, Guimaraes, Portugal
2020: exhibition “Make”, MTU Crawford College of Art and Design Gallery, Cork, Ireland
2021: exhibition “Asia-Europa 5”, Poikilo Art Museum, Poikilo, Finland
2021: 1st International Art Triennial “UFNA Unpredictable Futures/Nenuspėjamos ateitys”, The Museum of Molėtai, Molėtai, Lithuania
2022: exhibition “Pho-Tex Vol. 4”, Maison de l’International, Grenoble, France
2022: the exhibition of contemporary textile art of Japan and Lithuania “Between Two/Contemplations”, the Meno Parkas gallery, Kaunas, Lithuania
2022: 10th Textile Art Biennial “Future Laboratory”, the Arka gallery, Vilnius, Lithuania
2022: The International Festival of Extra Ordinary Textiles (FITE) “Imagine”, Bargoin Museum, Clermont Ferrand, France.
2022: 17th International Triennial of Tapestry “Entangled State”, Centralne Muzeum Wlokiennictwa w Lodzi, Lodz, Poland
2022: contemporary Lithuanian textile art exhibition “Duende”, cultural center Casa de Vacas, Madrid, Spain

INTERNSHIPS, RESIDENCIES, CONFERENCES, CURATORSHIPS

1999: internship at ESMOD International Fashion and Design Institute, specialization in fabric creation, Paris, France
2003: internship at Arte della Seta Lisio foundation, digital Jacquard weaving course, Florence, Italy
2003: report “New Technologies and Materials”, 12th European Textile Network Conference, Prato, Italy
2005: report “Contemporary Textile Art in Lithuania”, 13th European Textile Network Conference “Vision in Textile”, Izmir, Turkey
2007: lecture series “Personal Space: Conflicts and Tolerance”, Pallas University of Applied Sciences, Tartu, Estonia
2014: artist residency at Sanskriti Kendra Foundation, Delhi, India
2015: conference “Sonic Pattern and the Textility of Code”, participant, London, the UK
2015: report “Crafting the Future”, Collect art fair exhibition, the Saatchi Gallery, London, the UK
2015: participant in ARCINTEX’15 summit, Nottingham Trent University, the UK
2016: participant in “make/SHIFT” summit, Crafts Council, Manchester Metropolitan University, the UK
2017: participant in the international conference “Tradition and Innovation”, National Silk Museum, Tbilisi, Georgia
2017: report “Pixel Generation: Individual Artistic(al) View in Digital Jacquard Weaving and Collaborations”, symposium HDK-Valand Academy of Arts and Design, University of Gothenburg, Sweden
2018: participant in “Talk and Walk, Nida Art Colony of the Vilnius Academy of Arts together with Gothenburg HDK-Valand Academy of Art and Design, Sweden, Lithuania

2019: report “Individual Artistic(al) View in Digital Jacquard Weaving and Collaborations in Artist Practices”, an international conference at Pärnu Museum, Pärnu, Estonia
2019: lecture series “Pixel Generation, Co-creation and Collaboration in Digital Jacquard Weaving”, Farnham, the UK
2020: artist residency at Cite Internationale Des Arts, Paris, France
2020: lecture “Textile Future and Artistical Thinking”, Textile and Design Department, Ecole Nationale Supérieure des Arts Décoratifs, Paris, France
2020: article “Textile that Preserves Our Humanity / Forward to the Past” in the collection of articles of the “Textile for the Future” conference, the Vilnius Academy of Arts Kaunas Faculty: Vilnius dailės akademijos leidykla, 2020, p.16–25, illustrated
2021: report “Textile Laboratory: Body and Textile” at the “Make” conference, MTU Crawford College of Art and Design Academy, Cork, Ireland
2021: report “Textile and Place in the Context of Kaunas Contemporary Art Biennial”, the Textile and Place” conference, Manchester Metropolitan University, the UK
2022: report “Thinking for Future Textile”, virtual international conference “Make2022”, MTU Crawford College of Art and Design Academy, Cork, Ireland.
2022: a member of the jury panel, Contemporary Textile Art Biennial “Contextile 2022”, Guimaraes, Portugal
2022: report “Conceptual Thinking and Making in the Textile Teaching Practises”, the “Textile Talks – Educational Futures” conference at “Contextile 2022”, Guimaraes, Portugal
2022: report “Sustainable Textile Art and Thinking Through Collaboration” at the “Grenoble Green Capital of Europe 2022” conference, Maison de l’International, Grenoble, France

AWARDS AND SCHOLARSHIPS

2001: 2nd prize for the artwork “Pritshyoska” at the international textiles exhibition “Minkštas pasaulis”(Soft World), Kaunas, Lithuania
2005: recognition diploma for the artwork “Generations” at 5th International Kaunas Textile Biennial “TEXTILE 05”, Kaunas, Lithuania
2006: “Sleipnir” education grant from the Nordic Council of Ministers
2009: diploma for the artwork “Breathing” at textile art international exhibition “JACQUART”, Haslach Textile Centrum, Austria
2010: diploma for technology personalization at 4th International Biennial of Textiles “Connections”, Vilnius, Lithuania
2010: diploma for the best installation of the year “Cellar” at “*Geriausia metų skulptūra 09*”(Best Sculpture of the Year), Vilnius, Lithuania
2014: the Silver Shuttle Award at Lithuania’s Textiles Biennial “TekstilėX”
2018: silver medal for the artwork “Good luck” at the International Triennial of Textile and Fiber Art “Tradition and Innovation”, Riga, Latvia
2019: winner of the international creative platform/competition CreArt
2020: diploma for the artwork “Rivers of Blood”, 9th Lithuania’s Textile Biennial “Riba/Borderline#30”, the Arka gallery, Vilnius, Lithuania
2020: 1st Honorable Mention for the artwork “Network”, Contemporary Textile Art Biennial “Contextile 2020”, Guimaraes, Portugal
2021: winner of the Golden Badge at the Lithuanian Artists Association Creativity Awards “Aukso Mūza” (Golden Muse)

WORKS IN COLLECTIONS

2015: artwork “Mary’s Rugs”, the Saatchi Gallery, private collection, London, the UK
2016: artwork “Smiling I”, art fair “Art Vilnius ’16”, private collection, Lithuania
2016: artwork “Forest”, in cooperation with artist Eve Kask, Estonian National Museum, Tartu, Estonia
2017: artworks “Breathing” and “Born”, Hospital of Lithuanian University of Health Sciences Kaunas Clinics, Kaunas, Lithuania
2018: artwork “Sixth Sense”, private collection, Lithuania
2019: artwork “Mary’s Rugs I, II, III”, private collection, Lithuania
2020: artwork “Sulphur and Hydrogen”, private collection, Lithuania
2021: artwork “Sofa” from the series “Good Luck”, private collection, Lithuania
2021: artwork “Athena”, private collection, Lithuania
2022: artwork “Queen Victoria’s Rug”, the Contour gallery collection, Lithuania
2022: the series “Smiling”, Lithuanian National Museum of Art, Lithuania

Sudarytoja ir teksto autorė / Compiler and text author:
Odeta Žukauskienė

Dizaineris / Designer:
Marek Volda

Redaktorė / Editor:
Rita Markulienė

Vertėja / Translator:
Aleksandra Fominaitė

Fotografijų autoriai / Photographers :
Dalia Mikonytė
Ineta Armanavičiūtė
Gintarė Žaltauskaitė

Recenzentai / Reviewers:
prof. dr. Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė ir
dr. Kristina Budrytė-Genevičė

Projekto Partneris / Project partner:
Lietuvos dailininkų sąjunga

Rėmėjai / Supported by:

Spaustuvė Standart Imprensa
Tiražas 500 egz.

ISSN 2335-2434
ISBN 978-609-8154-29-0

© Odeta Žukauskienė, sudarymas, tekstai / compilation, texts, 2023
© Monika Monika Žaltauskaitė-Grašienė, kūriniai / artworks, 2023
© Marek Volda, apipavidalinimas / design, 2023
© Aleksandra Fominaitė, vertimas / translation, 2023
© Lietuvos dailininkų sąjungos leidykla ARTSERIA /
Lithuanian artists asociacion publishing house, 2023

ISBN 978-609-8154-29-0

91 786098 54290